

הערכת יישום והטמעת שלב א' של תוכנית הליבה לשעות חינוך בחט"ב ובבתי הספר העל-יסודיים

דוח ביניים

סיכום ממצאי ראיונות טלפונים עם הרכזים החברתיים

אפריל 2009

אייר תשס"ט

הובלת צוות ההערכה:

ד"ר טל רז, מנהלת תחום מתודולוגיה וסטטיסטיקה, ראמ"ה

ליווי ההערכה במנהל חברה ונוער:

ד"ר יעל ברנהולץ, מנהלת היחידה להערכה ומשוב, מנהל חברה ונוער

צוות ההערכה בראמ"ה:

ליטל ברלב, מרכזת שלב ב'

רונה רפאלי-הירש, מרכזת שלב א'

יובל פלדי

טלי צ'פלסקי

תוכן העניינים

3.....	תקציר מנהלים
8.....	1. מבוא
9.....	2. שיטה
12.....	3. פירוט הממצאים
12.....	3.1 היכרות הרכזים החברתיים-קהילתיים עם תוכנית הליבה
12.....	3.2 השתלמות, הנחייה והדרכה של הרכזים החברתיים-קהילתיים אודות תוכנית הליבה לשעת חינוך
14.....	3.2.1 היקף השתתפות הרכזים החברתיים-קהילתיים בהשתלמות אודות תוכנית הליבה
15.....	3.2.2 תרומת מנגנוני ההדרכה בהטמעת התוכנית
16.....	3.2.3 צורכי הדרכה והנחיה נוספים
18.....	3.3 היכרות והדרכה של המחנכים עם תוכנית הליבה לשעת חינוך
18.....	3.3.1 היכרות המחנכים בבית הספר עם תוכנית הליבה לשעת חינוך
18.....	3.3.2 השתלמויות והדרכה של מחנכים בבתי הספר אודות תוכנית הליבה
21.....	3.3.3 מסגרות ההדרכה למחנכים
22.....	3.4 תפקיד הרכז ביישום תוכנית הליבה לשעת חינוך בבתי הספר
23.....	3.4.1 הפעולות שהרכזים החברתיים עושים בבתי הספר בקשר לתוכנית הליבה
25.....	3.4.2 חלוקת התקליטור והחוברת למורים בבית הספר
27.....	3.5 עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים כלפי תוכנית הליבה לשעת חינוך והחומרים הנכללים בה
29.....	3.6 יישום התוכנית
29.....	3.6.1 מצב יישום התוכנית בבתי הספר ובשכבות הגיל השונות
32.....	3.6.2 תרומת בעלי תפקידים בבית הספר ובמערכת החינוך להטמעת התוכנית
34.....	3.6.3 קשיים ביישום התוכנית
37.....	3.7 השפעות נתפסות של התוכנית
38.....	3.7.1 השינויים שחלו בעקבות תוכנית הליבה וכתוצאה מהתחלת יישומה בחינוך החברתי ערכי בבית הספר
39.....	3.7.2 ההשפעה והתרומה של תוכנית הליבה על המתרחש בתחום החברתי ערכי בבית הספר בהשוואה לשנים קודמות
42.....	3.7.3 שביעות הרצון של הרכזים החברתיים-קהילתיים מתוכנית הליבה לשעת חינוך
42.....	3.7.4 במבט לעתיד
49.....	נספח מספר 1 – מאפייני רקע של המשיבים
51.....	נספח מספר 2 – שאלון לרכז החברתי-קהילתי

תקציר מנהלים

רקע

☒ החל משנת הלימודים תשס"ח נכללת שעת החינוך בתוכנית הלימודים של משרד החינוך. לשם כך נבנתה על ידי תחום חינוך חברתי-קהילתי במינהל חברה ונוער, תוכנית רב שנתית לשעות חינוך, המהווה חלק אינטגרלי מיעדי מערכת החינוך.

☒ מטרת התוכנית היא לסייע למחנכים בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות בתכנון התערבות מודעת ומושכלת המטפחת תפיסה ערכית, רגישות חברתית והתנסות במעורבות חברתית. התוכנית נועדה אף להוות מנוף לחיזוק עבודת הרכז לחינוך חברתי-קהילתי עם צוות המחנכים, ולעבודת המחנך עם כיתתו.

☒ דו"ח הביניים הנוכחי מציג נתונים מסקר על תפיסות הרכזים החברתיים-קהילתיים לגבי תוכנית הליבה לשעות חינוך בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות והטמעתה בבתי הספר, בשנת היישום הראשונה של התוכנית.

☒ דו"ח זה מהווה נדבך אחד במחקר כולל שנועד לבחון את אופן ההפעלה וההטמעה של תוכנית הליבה לשעות חינוך ואת ניצני השפעותיה בשלבי היישום הראשוניים של התוכנית. במקביל לאיסוף הנתונים בקרב הרכזים החברתיים-קהילתיים, נערך בשנת תשס"ח, איסוף נתונים איכותני בקרב מנהלי בתי הספר, רכזים חברתיים-קהילתיים ומחנכי כיתות. כמו כן, במהלך שנת הלימודים תשס"ט יערך סקר טלפוני בקרב מחנכים.

שיטה

☒ איסוף הנתונים נערך בחודשים יולי-נובמבר 2008 באמצעות שאלון טלפוני בקרב רכזים חברתיים בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות.

☒ במחקר השתתפו 279 רכזים חברתיים ושיעור ההיענות הכללי עומד על 78%.

עיקרי הממצאים

היכרות הרכזים החברתיים-קהילתיים את תוכנית הליבה לשעות חינוך

☒ 70% מהרכזים החברתיים-קהילתיים מדווחים כי הם מכירים את התוכנית במידה רבה. בקרב רכזים חברתיים בחינוך העברי הממלכתי ובקרב הרכזים בבתי ספר בדואים ההיכרות עם

תוכנית הליבה טובה יותר בהשוואה לרכזים חברתיים בחינוך הממלכתי דתי ולרכזים בבתי ספר ערבים ודרוזים.

השתלמות, הנחייה והדרכה של הרכזים החברתיים-קהילתיים

☒ כ-50% מהרכזים מדווחים כי הם השתתפו בהשתלמות בהיקף של למעלה מ-14 שעות, ומנגד כרבע מהרכזים מדווחים כי הם לא השתתפו באף מפגש השתלמות.

☒ מפגשי ההנחיה סייעו לרכזים בעיקר בהיבטים של היכרות עם התוכנית ובבירור תפקיד הרכז בהטמעתה (כ-70%), ומעט פחות בהיבטים יישומיים של מתן כלים להצגת התוכנית בפני המורים והתמודדות עם הכנסת שינויים (כ-60%).

☒ רכזים דוברי ערבית דיווחו על תרומה רבה יותר של מפגשי ההדרכה בהשוואה לרכזים דוברי העברית. כמו כן, רכזים בפיקוח הממלכתי דיווחו על תרומה רבה יותר של מפגשי ההדרכה בהשוואה לרכזים בפיקוח הממלכתי - דתי.

☒ שליש מהרכזים החברתיים-קהילתיים, שהשתתפו בהשתלמויות, דיווחו כי הם זקוקים לליווי או הדרכה נוספת בתחומים או בנושאים אחרים הקשורים לתוכנית. הצורך בהדרכה בקרב הרכזים החברתיים דוברי הערבית הוא גבוה יותר מהצורך בהדרכה בקרב הרכזים החברתיים דוברי העברית.

היכרות המחנכים בבית הספר את תוכנית הליבה לשעות החינוך –

☒ הרכזים מדווחים כי כמחצית מהמחנכים מכירים את תוכנית הליבה במידה רבה.

ההשתלמויות וההדרכה של מחנכים שהתקיימו בבתי הספר אודות התוכנית

☒ על פי דיווחי הרכזים כמעט במחצית מבתי הספר לא התקיימה כלל הדרכה למחנכים אודות התוכנית, ב-10% מבתי הספר התוכנית הוצגה למחנכים אך לא כהדרכה מסודרת, וב-46% מבתי הספר נערכה הדרכה בהיקפים שונים.

☒ הגורמים שהעבירו את ההשתלמות או ההדרכה למחנכים היו בעיקר הרכזים החברתיים-קהילתיים (כ-80%). בפיקוח הממלכתי-דתי שיעור הרכזים החברתיים שהעבירו הדרכה למורים נמוך משיעורם בבתי הספר הממלכתיים (65% לעומת 87% בהתאמה).

☒ על פי דיווחי הרכזים הדרכת הצוות החינוכי בבתי הספר נערכה כמעט במחצית מבתי הספר במסגרת ישיבות צוות שוטפות (שבועיות או דו שבועיות) ובתדירות נמוכה יותר (כ-40%) במסגרת צוותים שכבתיים.

תפקיד הרכז ביישום תוכנית הליבה לשעת חינוך בבתי הספר

☒ למעלה מ-75% מהרכזים מדווחים כי הם עושים מגוון פעולות בבתי הספר בקשר לתוכנית הליבה בעיקר בהיבטים הבאים: בנייה של תוכנית חברתית-ערכית המותאמת לצרכי בית הספר, עדכון המנהל והצוות המוביל אודות התוכנית, גיבוש תוכנית עבודה רב שנתית והכנת תכנים וחומרים עבור המחנכים. למעלה ממחציתם עסקו בהדרכת המחנכים בנושאים הקשורים לתוכנית הליבה ובאיסוף מידע מהמחנכים באשר לאופן יישום התוכנית, וכרבע מהם נתנו משוב למחנכים על אופן הפעלת התוכנית בכיתה וערכו תצפית בשיעורי החינוך. שיעור גבוה יותר של רכזים דוברי עברית עסקו בגיבוש ופיתוח תוכנית עבודה רב שנתית משיעורם בקרב הרכזים דוברי הערבית. בקרב הרכזים דוברי הערבית נערכו יותר פעולות של פיקוח, דיווח, מעקב ומשוב אחר פעולות המחנכים.

חלוקת חומרי תוכנית הליבה (תקליטור וחוברת) למורים בבתי הספר

☒ כרבע מהרכזים מדווחים כי לא חילקו את התקליטור והחוברת למחנכים בבתי הספר.

עמדות הרכזים החברתיים כלפי תוכנית הליבה והחומרים הנכללים בה

☒ שיעור גבוה (שני-שליש ומעלה) של רכזים חברתיים-קהילתיים הביע שביעות רצון רבה ממגוון היבטים ביחס לתוכנית הליבה לשעת חינוך הן ברמת תכני התוכנית והמתודה שלה והן ברמת התאמתה והשפעתה על התלמידים. עמדות הרכזים החברתיים דוברי הערבית, כלפי תוכנית הליבה, הן חיוביות יותר מעמדות הרכזים החברתיים דוברי העברית בחלק מההיגדים. בקרב דוברי העברית, עמדות הרכזים בבתי ספר ממלכתיים, כלפי התוכנית, הן חיוביות יותר מעמדות הרכזים בבתי ספר ממלכתיים-דתיים.

יישום תוכנית הליבה

☒ בקרב הרכזים שהעידו על הכרות עם התוכנית, 30% דיווחו כי תוכנית הליבה מיושמת באופן מלא, לפחות ראשוני, כמעט שני שלישי מהרכזים העידו כי התוכנית מיושמת באופן חלקי. שיעור בתי הספר דוברי העברית המיישמים את התוכנית באופן מלא גבוה יותר משיעורם של בתי ספר דוברי הערבית (36% לעומת 10% בהתאמה). בבתי ספר ממלכתיים שיעור הרכזים שדיווחו על יישום מלא של התוכנית גבוה יותר משיעורם בבתי הספר ממלכתיים – דתיים (42% לעומת 26% בהתאמה). אם לוקחים בחשבון גם את הרכזים שדיווחו על רמת הכרות נמוכה עם התוכנית, מסתבר כי התוכנית מיושמת, במידה זו או אחרת, בלמעלה מ-80% מבתי הספר.

☒ מצב יישום תוכנית הליבה בשכבות הגיל השונות – על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים בשכבות הגיל הנמוכות (ז'-ט') נוטים מעט יותר ליישום מלא של התוכנית מאשר בשכבות הגיל

הגבוהות (י-יב'), כ-38% לעומת כ-30% בהתאמה. שיעור בתי הספר דוברי העברית המיישמים את התוכנית באופן מלא בשכבות השונות, גבוה יותר משיעורם בבתי הספר דוברי הערבית. בקרב בתי הספר דוברי העברית, שיעור היישום, בכל שכבות הגיל, בבתי ספר ממלכתיים הוא גבוה יותר משיעורם בבתי ספר ממלכתיים – דתיים.

☒ התרומה של בעלי תפקידים בבית הספר ובמערכת החינוך להטמעת תוכנית הליבה לשעת חינוך – מנהל בית הספר הוא הדמות המשמעותית ביותר התורמת להטמעת התוכנית בבית הספר (כ-75% מהרכזים דיווחו כי הוא תורם להטמעת התוכנית), אחריו מפקח החינוך החברתי קהילתי ובעלי תפקידים מובילים בבית הספר (בכ-70% מבתי הספר דיווחו שני האחרונים כתורמים להטמעת התוכנית).

☒ קשיים ביישום תוכנית הליבה לשעת חינוך - הקושי המרכזי בו נתקלים רכזים במהלך יישום והטמעת התוכנית הוא מחסור בשעות מערכת ליישום תוכנית הליבה. קשיים עיקריים נוספים הם: חוסר שיתוף פעולה מצד המורים ומחסור בהדרכה למורים. פחות משליש מהרכזים דיווחו כי יישום תוכנית הליבה נתקל בקשיים עקב תוכניות אחרות בבית הספר המיועדות לשעת חינוך. הסוגיה של קושי למול תוכניות בית ספריות אחרות נמצאת בפיקוח הממלכתי יותר מאשר בפיקוח הממלכתי דתי (37% לעומת 21% בהתאמה).

השפעות נתפסות של תוכנית הליבה לשעות חינוך

☒ על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים חלו שלושה שינויים מרכזיים עקב תוכנית הליבה בבתי הספר: (1) הנושא החברתי- ערכי מקבל יותר מקום אצל מחנכי הכיתות (כשני שלישי) (2) מעמדו המקצועי – פדגוגי של הרכז החברתי התחזק בבית הספר (55%) (3) שעות החינוך מיועדות לפעילויות ודיונים בנושאים על פי תוכנית הליבה (כמעט מחצית מהרכזים). השינוי שחל בקרב בתי הספר דוברי הערבית הוא גדול יותר מזה שחל בקרב בתי הספר דוברי העברית.

☒ השפעת נתפסות של תוכנית הליבה לשעת חינוך על המתרחש בתחום החברתי ערכי בבית הספר בהשוואה לשנים קודמות - לדעת כ-70% הרכזים תוכנית הליבה השפיעה לחיוב על הנעשה בבית הספר בתחום החברתי ערכי בהשוואה לשנים קודמות, אף רכז לא ציין כי התוכנית השפיעה לשלילה.

☒ התרומה המרכזית של תוכנית הליבה ביחס לעשייה החברתית-ערכית בשנים קודמות בבית הספר - לתפיסת הרכזים, התרומות המרכזיות של תוכנית הליבה הן (בסדר יורד): יצירת סדר וארגון בראיה הכוללת (49%), העלאת החשיבות והמודעות של התחום החברתי-ערכי (25%), הקניית ידע וכלים (15%) והפיכת חומרי הלימוד לנגישים לכלל הצוות החינוכי (12%).

ⓧ שביעות הרצון של הרכזים החברתיים מתוכנית הליבה לשעת חינוך - כ-70% מהרכזים שבעי רצון במידה רבה מתוכנית הליבה. שיעור גבוה יותר של הרכזים דוברי הערבית שבעי רצון מתוכנית הליבה בהשוואה לשיעורם בקרב הרכזים החברתיים דוברי העברית (83% לעומת 66% בהתאמה). קיימת שביעות רצון גבוהה יותר בפיקוח הממלכתי בהשוואה לפיקוח הממלכתי דתי (75% לעומת 47%).

ⓧ מבט לעתיד בתחום החינוך החברתי ערכי בבתי הספר - לדעת רוב הרכזים החברתיים-קהילתיים (כשני שלישי) יש להמשיך לקדם את תוכנית הליבה ולהטמיעה בכל מערכת החינוך. לדעת מיעוט מהרכזים (4%) יש לחזור למצב הקודם ללא תוכנית ליבה מחייבת של משרד החינוך - רובם היו מהפיקוח הממלכתי דתי (למעלה מ-10%).

ⓧ המלצות לשיפור התוכנית – ההמלצה העיקרית של הרכזים היא לעדכן ולהעשיר את החומרים וההפעלות. המלצות נוספות שהועלו על ידי מספר רב של רכזים הן: להגביר את ההדרכות למורים בבתי הספר ולהתאים את התוכנית לאוכלוסיות השונות של התלמידים (כגון: מגזר ערבי, חינוך דתי, גילאים שונים, מגמות שונות, רמה לימודית שונה).

ⓧ המלצה לשיפור דרכי ההטמעה, צרכים וציפיות ממנהל חברה ונוער - ההמלצה המרכזית של הרכזים היא לתגבר את ההדרכות וההשתלמויות למורים. המלצות מרכזיות נוספות הן: הוספת שעת חינוך למערכת השעות, והגברת הפיקוח והקשר עם השטח מצד מנהל חברה ונוער.

לסיכום, ניתן לראות מממצאי הסקר כי רוב הרכזים החברתיים-קהילתיים מביעים עמדות חיוביות כלפי תוכנית הליבה לשעת החינוך. רוב הרכזים תופסים את התוכנית כבעלת השפעה חיובית על התחום החברתי – ערכי בבית הספר, וחושבים כי יש לקדם את התוכנית ולהמשיך להטמיעה בבית הספר.

נכון לסוף שנת היישום הראשונה של התוכנית היא מיושמת, במידה זו או אחרת, בלמעלה מ-80% מבתי הספר. מרבית ה**רכזים** מכירים את התוכנית, ועל פי דיווחי הרכזים, כמחצית מה**מחנכים** בבתי הספר מכירים אותה. הרכזים החברתיים-קהילתיים מדווחים כי קיים צורך בהדרכות נוספות, בעיקר בקרב המחנכים.

1. מבוא

רקע

החל משנת הלימודים תשס"ח, נכללת שעת החינוך בתוכנית הליבה של משרד החינוך. לאור זאת נבנתה על ידי תחום חינוך חברתי-קהילתי במינהל חברה ונוער, תוכנית רב שנתית לשעות חינוך, המהווה חלק אינטגרלי מיעדי מערכת החינוך.

התוכנית לשעות חינוך בכיתות ז' – י"ב מושתתת על שלושה צירים מרכזיים:

- ציר ערכי - בנוי על אבני היסוד של החינוך החברתי קהילתי: חינוך לאורח חיים דמוקרטי, סולידאריות ואחריות חברתית, מנהיגות, זהות, מחויבות למדינת ישראל.
- ציר התפתחות התלמיד – הרחבת הפרספקטיבה החברתית והחשיבה המוסרית (פרט – קבוצה – כיתה – שכבה – בית ספר – קהילה – מדינה – עולם).
- ציר הזמן הבית ספרי - שלבים בהתפתחות הכיתה כקבוצה חברתית, הזמן הבית ספרי, לוח השנה.

מטרת התוכנית היא לסייע למחנכים בתכנון התערבות מודעת ומושכלת המטפחת תפיסה ערכית, רגישות חברתית והתנסות במעורבות חברתית. התוכנית נועדה אף להוות מנוף לחיזוק עבודת הרכז לחינוך חברתי-קהילתי עם צוות המחנכים, ולעבודת המחנך עם כיתתו.

מטרת המחקר

מינהל חברה ונוער יזם מחקר הערכה שנועד לבחון את אופן הטמעת תוכנית הליבה לשעות חינוך בכיתות ז'-יב' בתום שנת היישום הראשונה. מטרת המחקר הן לספק תמונה על מידת ההיכרות של הרכזים החברתיים-קהילתיים עם תוכנית הליבה, לבחון מהם הגורמים המקדמים את הטמעתה בבתי הספר ומהם הגורמים המעכבים אותה, ללמוד על אופן הפעלת התוכנית בבתי הספר הלכה למעשה ועל התפיסות לגבי התאמתה ותרומתה לצרכי התלמידים מחד ולתפיסה/מדיניות הבית ספרית מאידך. ממצאי המחקר יסייעו בהמשך פיתוח התוכנית לצרכי בתי הספר.

מחקר ההערכה מבוצע ע"י ראמ"ה (הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך).

דו"ח הביניים הנוכחי

דו"ח הביניים הנוכחי מתאר את עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים לגבי תוכנית הליבה לשעת חינוך והטמעתה בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות, בהתבסס על הראיונות הטלפוניים עם הרכזים החברתיים-קהילתיים אשר התבצעו בחודשים יולי – נוב' 2008.

נדגיש כי תפיסות הרכזים החברתיים מהוות נדבך אחד במחקר; במקביל לאיסוף הנתונים בקרב הרכזים החברתיים-קהילתיים המובילים את התוכנית בבתי הספר, נערך, בשנת תשס"ח, איסוף נתונים איכותני בקרב קבוצות מיקוד בהשתתפות נציגים משלוש אוכלוסיות שיש להן ממשק ליישום התוכנית: (1) מנהלי בתי ספר (2) רכזים חברתיים-קהילתיים (3) מורים מחנכים. ממצאי החלק האיכותני של מחקר ההערכה פורטו בדוח הביניים שפורסם באוגוסט 2008¹. כמו כן, במהלך שנת הלימודים תשס"ט יערך סקר טלפוני בקרב מחנכים.

2. שיטה

מדגם המשיבים

תוכנית הליבה לשעת חינוך מיועדת לחטיבות הביניים ולחטיבות העליונות בבתי הספר בארץ². מדגם בתי הספר למחקר נבחר כך שיתקיימו שני קריטריונים: ראשית, מקרב בתי הספר דוברי העברית, נשמר הייצוג היחסי על-פי מחוזות משרד החינוך³, ואילו מקרב בתי הספר דוברי הערבית נדגמו כלל בתי הספר השייכים למגזר הבדואי ולמגזר הדרוזי (בשל מספרם הקטן) וכן חלק מבתי הספר השייכים למגזר הערבי, בהתאם לייצוגם היחסי במסגרת הדגימה. שנית, בכל מחוז נבחר מספר מספיק גדול של בתי הספר כדי שניתן יהיה לדווח על עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים בכל מחוז בנפרד⁴.

¹ "הערכת תוכנית הליבה לשעות חינוך בחטיבות הביניים ובבתי הספר העל יסודיים - דוח ביניים לסיכום ממצאי קבוצות המיקוד" ראמ"ה, אוגוסט 2008

² סוגי המוסדות שנכללו במסגרת הדגימה - מתוכה נדגמו בתי הספר למחקר - כוללים: בתי ספר רגילים, וכן בתי ספר חקלאיים, ובתי ספר השייכים לקיבוצים או למושבים. כמו כן, במסגרת הדגימה נכללו חלק מהישיבות ומהאולפנות, עפ"י החלטות פרטניות שהתקבלו בסיוע מינהל חברה ונוער.

³ לצורך המחקר אוחדו מחוז מנח"י ומחוז ירושלים. כמו כן, בתי הספר המוכרים יוצגו עפ"י האזור הגיאוגרפי בו הם נמצאים.

⁴ למעשה, כדי לשמור על איזון בין מספר בתי הספר שיש לדגום למחקר (כך שניתן יהיה לדווח על כל מחוז בנפרד וכן לשמור על ייצוגיות המדגם) לבין הרצון שלא לשחוק את כלי הסיקור מול בעלי התפקידים בבית הספר, הקטנו - בשלב תכנון המדגם - את כמות בתי הספר שנדגמו במחוזות הגדולים מתוך כוונה לבצע תיקון סטטיסטי באמצעות שקלול כפי שיתואר בהמשך.

כלי ההערכה

שאלון הרכזים החברתיים-קהילתיים כולל 73 שאלות + שאלות רקע, רובן סגורות. השאלון מתמקד בהיבטים הבאים:

- (א) מידת היכרותם של הרכזים החברתיים-קהילתיים עם תוכנית הליבה לשעת חינוך.
 - (ב) מנגנוני ההדרכה של הרכזים החברתיים-קהילתיים לגבי תוכנית הליבה לשעת חינוך.
 - (ג) היכרות והדרכה של המחנכים עם תוכנית הליבה לשעת חינוך.
 - (ד) תפקיד הרכז ביישום תוכנית הליבה לשעת חינוך בבתי הספר.
 - (ה) אופן יישום התוכנית.
 - (ו) שביעות רצון מתוכנית הליבה לשעת חינוך.
 - (ז) עמדות כלפי תוכנית הליבה במתכונתה הנוכחית.
 - (ח) השפעות נתפסות של תוכנית הליבה לשעת חינוך – על התלמידים, על מעמד הרכז החברתי ועל התפיסה החברתית-ערכית בבית הספר.
- שאלון הסקר מופיע בנספח 2.

שעור המשיבים

דו"ח זה מבוסס על נתונים מראיונות טלפונים עם 279 רכזים חברתיים-קהילתיים ברחבי הארץ שהתבקשו לענות על השאלון לעיל. שיעור ההיענות הכללי עומד על 78%. לוח 1 מציג נתונים אודות מספר הרכזים החברתיים-קהילתיים שהשיבו לסקר ואחוז ההיענות שלהם, על פי מגזר שפה ופיקוח. לוח 2 מציג את מספר המשיבים ואחוז הענות הרכזים החברתיים-קהילתיים לפי מחוז ופיקוח עבור דוברי עברית בלבד. מכיוון שמספר המשיבים במדגם אינו תואם את הייצוג היחסי של כל קבוצה באוכלוסיה, נתוני הסקר שוקללו בהתאם לפרופורציה באוכלוסיה, על מנת שהתוצאות תהיינה מייצגות⁵.

לוח 1: מספר המשיבים ואחוז הענות הרכזים החברתיים על פי פיקוח ומגזר

דוברי ערבית				דוברי עברית			כלל המדגם	
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממלכתי	ממ"ד			
31	24	48	103	90	164	254	357	מספר הרכזים במסגרת הדגימה
25	18	40	83	62	134	196	279	מספר משיבים
81%	75%	83%	81%	69%	82%	77%	78%	אחוז הענות

⁵ השקלול בוצע עפ"י פיקוח ומחוז (בקרוב דוברי עברית) ומגזר (בקרוב דוברי ערבית).

לוח 2: מספר המשיבים ואחוז הענות הרכזים החברתיים על פי מחוז בקרב דוברי עברית בלבד

מחוז	מספר משיבים			מספר הרכזים במסגרת הדגימה	אחוז הענות
	סה"כ	פיקוח			
		ממלכתי	ממ"ד		
י-ם + מנח"י	10	10	20	32	63%
צפון	13	12	25	31	81%
חיפה	24	7	31	37	84%
מרכז	27	11	38	48	79%
תל אביב	18	7	25	29	86%
דרום	25	9	34	44	77%
התיישבותי	17	6	23	34	68%

3. פירוט הממצאים

להלן יוצגו הממצאים לגבי כל שאלה (או סדרת שאלות) בשאלון. התשובות לכל שאלה⁶ יוצגו בתמונה מסכמת, וכן בהשוואה לפי מגזר ופיקוח.

3.1 היכרות הרכזים החברתיים-קהילתיים עם תוכנית הליבה

בפרק זה יוצגו נתונים אודות מידת ההיכרות של הרכזים החברתיים-קהילתיים עם תוכנית הליבה לשעת חינוך, לפי דיווחיהם.

בלוח 3 מוצגים נתונים אודות היכרות הרכזים עם תוכנית הליבה לשעת חינוך. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 3: היכרות עם תוכנית הליבה לשעת חינוך לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים - התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית				דוברי עברית			כלל המדגם	באיזו מידה את/ה מכיר/ה את תוכנית הליבה שפותחה על ידי מינהל חברה ונוער?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממ"ד	ממלכתי			
77%	68%	52%	57%	60%	82%	74%	70%	רבה/רבה מאוד
23%	24%	13%	15%	22%	8%	13%	13%	בינונית
-	4%	28%	21%	14%	9%	11%	13%	מעטה/כלל לא מכיר
-	4%	8%	6%	4%	2%	2%	4%	התוכנית לא קיימת בבית הספר
25	18	40	83	62	134	196	279	מספר משיבים

מלוח 3 עולה כי 70% מהרכזים החברתיים-קהילתיים מדווחים כי הם מכירים את התוכנית במידה רבה או רבה מאוד, לעומת מיעוט מהם, שצינו כי הם מכירים את התוכנית במידה מעטה או כלל לא⁷.

ההיכרות של הרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי העברית עם תוכנית הליבה טובה יותר בהשוואה לרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי הערבית.

⁶ עבור חלק מהשאלות תוצג התפלגות התשובות המלאה; בשאלות אחרות יוצג שיעור המשיבים שנתן הערכות גבוהות: במידה רבה ובמידה רבה מאוד, אלא אם צוין אחרת.

⁷ 4% מהרכזים החברתיים-קהילתיים דיווחו כי התוכנית לא קיימת בבית ספר ולכן ניתן להניח כי הם אינם מכירים אותה כלל.

בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית נראה כי בפיקוח הממלכתי שיעור הרכזים החברתיים-קהילתיים שדיווחו על היכרות טובה עם תוכנית הליבה גבוה יותר משיעורם בפיקוח הממלכתי דתי.

בקרב בתי ספר דוברי ערבית, בבתי הספר הבדואים שיעור הרכזים החברתיים שדיווחו על היכרות טובה עם התוכנית הוא גבוה יותר בהשוואה לבתי הספר הדרוזים והערבים.

לסיכום, 70% מהרכזים החברתיים-קהילתיים מדווחים כי הם מכירים את התוכנית היטב. בקרב רכזים חברתיים בחינוך העברי הממלכתי ובקרב הרכזים בבתי ספר בדואים ההיכרות עם תוכנית הליבה טובה יותר בהשוואה לרכזים חברתיים בחינוך הממלכתי דתי ולרכזים בבתי ספר ערבים ודרוזים.

לתשומת לב! רכזים אשר ציינו כי הם מכירים את תוכנית הליבה במידה מועטה, אינם מכירים כלל או שהתוכנית אינה קיימת בבית ספרם, נופו מהשאלון לאחר שאלת הכרות התוכנית מתוך הנחה שאם אינם מכירים את התוכנית לא יהיו מסוגלים לענות על שאלות המתייחסות אליה. מנקודה זו והלאה כמות המשיבים על השאלון פחתה ל-240 רכזים.

3.2 השתלמות, הנחייה והדרכה של הרכזים החברתיים-קהילתיים אודות תוכנית הליבה לשעת חינוך

בפרק זה יוצגו נתונים אודות ההשתלמות, ההנחייה וההדרכה שקיבלו **הרכזים החברתיים-קהילתיים** אודות תוכנית הליבה לשעת חינוך, תרומת מפגשי ההנחייה בהטמעת התוכנית וצורכי ליווי והדרכה נוספים, לפי דיווחי הרכזים.

3.2.1 היקף השתתפות הרכזים החברתיים-קהילתיים בהשתלמות אודות תוכנית הליבה

בלוח 4 מוצגים נתונים לגבי היקף השתתפות הרכזים החברתיים-קהילתיים בהשתלמות אודות תוכנית הליבה לשעת חינוך. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 4: השתתפות הרכזים החברתיים-קהילתיים בהשתלמות אודות תוכנית הליבה לשעות חינוך לפי דיווחיהם - התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	האם השתתפת בתוכנית הרכזים, אודות תוכנית הליבה לשעות חינוך?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממ"ד	ממלכתי			
13%	18%	23%	20%	32%	22%	25%	25%	לא השתתף באף מפגש
19%	14%	-	5%	18%	12%	14%	12%	בהיקף של עד 7 שעות
7%	5%	8%	7%	14%	17%	16%	14%	בהיקף של 7-14 שעות
32%	27%	39%	36%	20%	32%	28%	29%	בהיקף של 14 – 28 שעות
29%	37%	31%	31%	16%	17%	17%	20%	השתתף בהשתלמות בהיקף שעות גדול יותר
25	16	26	67	50	116	166	233	מספר משיבים

מלוח 45 עולה כי רבע מהרכזים דיווחו כי לא השתתפו באף מפגש, וכמחצית מהרכזים דיווחו כי השתתפו בהשתלמות בהיקף גדול מ- 14 שעות. באופן כללי, רכזים דוברי ערבית מדווחים על השתתפות בהשתלמויות בהיקף גדול מרכזים דוברי עברית. בקרב רכזים דוברי ערבית שני שלישי מהרכזים דיווחו כי השתתפו בהשתלמות בהיקף גדול מ-14 שעות, לעומת 45% בקרב דוברי עברית.

בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית ניכרת מגמה לפיה שיעור הרכזים החברתיים שהשתתף בהשתלמות גבוה בפיקוח הממלכתי בהשוואה לפיקוח הממלכתי דתי.

3.2.2. תרומת מנגנוני ההדרכה בהטמעת התוכנית

בלוח 5 מוצג שיעור המשיבים שנתן הערכות גבוהות לתרומה של מפגשי ההנחיה וההדרכה לרכזים החברתיים-קהילתיים, בהיבטים שונים, לפי דיווחיהם. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר, מקרב הרכזים שדיווחו כי השתתפו בהשתלמויות.

לוח 5: התרומה של מפגשי ההנחיה וההדרכה לרכזים החברתיים-קהילתיים לפי דיווחיהם, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים מקרב רכזים שהשתתפו במפגשים, עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

ציין באיזו מידה סייעו לך מפגשי ההנחיה או ההדרכה בכל אחד מההיבטים הבאים?	כלל המדגם	דוברי עברית		דוברי ערבית		
		סה"כ	לפי פיקוח	לפי מגזר		סה"כ
				ממלכתי	ממ"ד	
היכרות כללית עם תוכנית הליבה לשעות חינוך	74%	69%	71%	65%	91%	95%
בירור משותף של תפקיד הרכז בהטמעת תוכנית הליבה	69%	64%	64%	62%	86%	85%
היכרות עם הצירים המארגנים – הציר הערכי, ההתפתחותי וציר הזמן	68%	67%	70%	60%	74%	80%
בדואים	82%	83%	95%	83%	91%	68%

73%	75%	80%	78%	47%	70%	63%	66%	החלפת דעות ורעיונות עם רכזים אחרים
68%	55%	75%	71%	52%	62%	59%	61%	מתן כלים יישומיים להצגת התוכנית בפני המורים
64%	46%	85%	76%	46%	50%	49%	55%	מתן כלים להתמודדות עם הכנסת שינויים או התנגדויות
22	11-12	20	53-54	37	87-90	124-127	177-181	מספר משיבים

מלוח 5 עולה כי כ-70% מהרכזים מעידים כי מפגשי ההדרכה תרמו להם בהיבטים של הכרות עם תוכנית הליבה וברור תפקיד הרכז בהטמעתה. מבין התרומות האפשריות שנבדקו, השיעור הקטן ביותר נתן הערכות גבוהות לתרומתם של מפגשי ההנחיה בהיבטים היישומיים: 61% דיווחו על תרומתם במתן כלים להצגת התוכנית בפני המורים ו-55% דיווחו על תרומתם במתן כלים להתמודדות עם הכנסת שינויים.

הרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי הערבית מדווחים כי תרומת מפגשי ההנחיה רבה יותר בהשוואה לרכזים דוברי העברית. בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית ניכרת מגמה לפיה התרומה של ההדרכה לרכזים החברתיים-קהילתיים בפיקוח הממלכתי היא רבה יותר בהשוואה לרכזים בפיקוח הממלכתי – דתי.

3.2.3 צורכי הדרכה והנחיה נוספים

בלוח 6 מוצג הצורך של הרכזים החברתיים (שהשתתפו בהשתלמויות) בליווי או הדרכה בתחומים הקשורים לתוכנית הליבה לפי דיווחיהם. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 6: הצורך של הרכזים החברתיים-קהילתיים בליווי או הדרכה בתחומים הקשורים לתוכנית הליבה על פי דיווחיהם. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר, מקרב רכזים שהשתתפו בהדרכות

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	האם את/ה זקוק/ה לליווי או הדרכה בתחומים או בנושאים אחרים הקשורים לתוכנית הליבה לשעות חינוך?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממלכתי	ממ"ד			
59%	39%	40%	44%	27%	24%	25%	29%	שיעור המשיבים בחיוב
22	13	20	55	37	93	130	185	מספר משיבים

מלוח 6 עולה כי פחות משליש מהרכזים חשים צורך בהדרכה בנושאים אחרים הקשורים לתוכנית הליבה לשעות חינוך. שיעור הרכזים החברתיים שדיווחו על צורך בהדרכה נוספת גבוה יותר בקרב דוברי ערבית בהשוואה לדוברי עברית. כמו כן, בקרב דוברי ערבית שיעור הרכזים החברתיים-קהילתיים שדיווחו על צורך בהדרכה בתחומים נוספים גבוה יותר בקרב הבדואים.

רכזים שצינו כי הם זקוקים לליווי או הדרכה נוספים התבקשו לפרט את התחומים הנוספים, להלן פירוט התחומים שהועלו: הדרכה כללית אודות התוכנית (23 רכזים), עבודה מול המורים בבית הספר (14), הדרכה בהיבטים של יישום והטמעת התוכנית בבית הספר (13), הדרכה בנושאים ספציפיים: צבא, עישון (6).

לסיכום, כ-50% מהרכזים מדווחים כי הם השתתפו בהשתלמות בהיקף של למעלה מ-14 שעות, לעומת זאת, כרבע מהרכזים לא השתתפו באף מפגש השתלמות. רכזים דוברי ערבית מדווחים על השתתפות בהשתלמויות בהיקף גדול מרכזים דוברי עברית. הרכזים החברתיים בפיקוח הממלכתי משתתפים בהשתלמויות בהיקף גבוה יותר מרכזים בפיקוח הממלכתי דתי.

מפגשי ההנחיה סייעו לרכזים בעיקר בהיבטים של היכרות עם התוכנית ובבירור תפקיד הרכז בהטמעתה, ומעט פחות בהיבטים יישומיים של מתן כלים להצגת התוכנית בפני המורים והתמודדות עם הכנסת שינויים. שיעור גבוה יותר של רכזים חברתיים-קהילתיים שדיווחו על רמת תרומה רבה ממפגשי ההדרכה נמצא בקרב דוברי ערבית, בהשוואה לדוברי העברית ובקרב הפיקוח הממלכתי בהשוואה לפיקוח הממלכתי - דתי.

רק שליש מהרכזים החברתיים-קהילתיים דיווחו כי הם זקוקים לליווי או הדרכה בתחומים או בנושאים אחרים הקשורים לתוכנית. הצורך בהדרכה בקרב הרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי הערבית הוא גבוה יותר מהצורך בהדרכה בקרב הרכזים החברתיים דוברי העברית.

3.3 היכרות והדרכה של המחנכים עם תוכנית הליבה לשעת חינוך

בפרק זה יוצגו נתונים אודות ההיכרות של **המחנכים** בבית הספר עם תוכנית הליבה לשעת חינוך ושיעור ההשתלמויות וההדרכה של מחנכים אודות תוכנית הליבה שהתקיימו בבתי הספר, הגורמים שהעבירו את ההשתלמויות ומסגרות ההדרכה אודות התוכנית, כל זאת לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים.

3.3.1 היכרות המחנכים בבית הספר עם תוכנית הליבה לשעת חינוך

בלוח 7 מוצגת מידת ההיכרות של המחנכים בבית הספר את תוכנית הליבה, על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 7: מידת ההיכרות של רוב המחנכים בבית הספר את תוכנית הליבה לשעת חינוך לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית				דוברי עברית			כלל המדגם	באיזו מידה, להערכתך, מכירים רוב המחנכים בבית הספר את תוכנית הליבה שפותחה ע"י מינהל חברה ונוער?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
ערבים	דרוזים	בדואים		ממלכתי	ממ"ד			
58%	25%	40%	50%	51%	40%	47%	48%	שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד
26	16	25	67	121	52	173	240	מספר משיבים

מלוח 7 עולה כי כמחצית מהמחנכים מכירים את תוכנית הליבה במידה רבה או רבה מאוד, על סמך דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. אין הבדל במידת ההכרות בין המחנכים דוברי עברית לבין המחנכים דוברי ערבית, יחד עם זאת בקרב בתי ספר דוברי ערבית ניכר כי בבתי ספר דרוזים הרכזים מדווחים על מידת הכרות פחותה של המחנכים.

3.3.2 השתלמויות והדרכה של מחנכים בבתי הספר אודות תוכנית הליבה

בלוח 8 מוצג שיעור ההשתלמויות וההדרכה של מחנכים אודות תוכנית הליבה לשעת חינוך שהתקיימו בבתי הספר, על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי,

בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח מספר 8 : השתלמות והדרכה מרוכזת של מחנכים אודות תוכנית הליבה בבית הספר לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	האם התקיימה השתלמות או הדרכה מרוכזת של מחנכים בבית ספרך אודות תוכנית הליבה לשעות חינוך, ואם כן – הדרכה של כמה שעות?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממ"ד	ממלכתי			
20%	6%	34%	28%	5%	13%	6%	11%	הדרכה של 28 שעות
4%	6%	4%	4%	2%	6%	5%	5%	הדרכה של 14 עד 28 שעות
20%	13%	12%	13%	14%	14%	14%	14%	הדרכה של 7 עד 14 שעות
12%	6%	12%	11%	16%	14%	15%	14%	הדרכה בהיקף קטן מ 7 שעות
12%	-	4%	5%	14%	9%	12%	10%	התוכנית למחנכים או הוצגה לא בהדרכה מסודרת
32%	69%	34%	39%	49%	44%	48%	46%	לא התקיימה הדרכה של המחנכים אודות התוכנית בבית הספר
25	16	26	67	50	120	170	237	מספר משיבים

מלוח 8 עולה כי, הרכזים מדווחים כי ב-30% מבתי הספר התקיימה הדרכה למחנכים בהיקף של 7 שעות לפחות, כמחצית מבתי הספר לא קיימו הדרכה למחנכים אודות התוכנית, ב - 10% מבתי הספר התוכנית הוצגה למחנכים אך לא בהדרכה מסודרת. שיעור בתי הספר דוברי הערבית שקיימו הדרכה בת 28 שעות למחנכים הוא גבוה יותר בהשוואה לשיעורם בקרב דוברי העברית.

בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין בתי ספר בפיקוח הממלכתי ובתי ספר בפיקוח הממלכתי דתי. כאשר מפלחים את בתי הספר דוברי ערבית ניכר כי שיעור בתי הספר הדרוזים שלא קיימו הדרכה גבוה באופן משמעותי (69%) מיתר בתי הספר.

בלוח 9 מוצגים הגורמים שהעבירו את ההשתלמות או ההדרכה למחנכים, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 9: מעבירי ההשתלמות או ההדרכה המרוכזת למחנכים לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, מקרב הרכזים שדיווחו כי התקיימה הדרכה כלשהי למחנכים בבית הספר. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

מי העביר את ההשתלמות או ההדרכה המרוכזת הזאת? אם העבירו אותה מספר בעלי תפקידים אנא ציין את כולם	כלל המדגם	דוברי עברית			דוברי ערבית		
		סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ	לפי מגזר	
			ממלכתי	ממ"ד		ערבים	דרוזים*
הרכז החברתי	81%	80%	87%	65%	82%	82%	X
מנהל בית הספר	17%	18%	15%	25%	11%	5%	X
מפקחי החינוך החברתי קהילתי	20%	19%	19%	19%	24%	23%	X
מדריכי החינוך החברתי-קהילתי שהוכשרו לכך	9%	7%	8%	4%	18%	18%	X
מספר משיבים	128	89	64	25	39	17	*5

* כאשר מספר המשיבים קטן מ-10 הנתונים אינם מוצגים

הערה: האחוזים מסתכמים ליותר מ-100% כיוון שניתן היה לציין יותר מבעל תפקיד אחד אשר העביר את ההשתלמות

מלוח 9 עולה כי על פי דיווחי הרכזים ברוב המוחלט (כ-80%) של ההדרכות הרכז החברתי היה הגורם אשר הדריך. באפשרות התשובה הפתוחה ציינו 32 רכזים חברתיים, גורמים נוספים שהעבירו את ההדרכה המרוכזת, והם: מרצים חיצוניים (14), כוחות בית ספריים פנימיים: רכזות בית ספריות אחרות (13), יועצת בית הספר (9), רכזת מעורבות קהילתית-חברתית (7).

לא נראים הבדלים בתמונת מעבירי ההדרכה בין בתי ספר דוברי עברית לבתי ספר דוברי ערבית. בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית עולה כי, בפיקוח הממלכתי שיעור הרכזים החברתיים שהעבירו הדרכה למורים גבוה באופן משמעותי משיעורם בבתי הספר הממלכתי – דתי.

בקרב בתי הספר דוברי הערבית: בבתי הספר הבדואים שיעור מנהלי בתי הספר שהעבירו את ההדרכה הוא גבוה בהשוואה לבתי הספר הערביים.

3.3.3 מסגרות ההדרכה למחנכים

בלוח 10 מוצגים נתונים לגבי המסגרות בהם התקיימו הדרכה או דיוני צוות אודות התוכנית, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 10: המסגרות בהם מתקיימים הדרכה או דיוני צוות אודות התוכנית לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו בתדירות גבוהה. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

באילו מבין המסגרות הבאות מתקיימים הדרכה או דיוני צוות אודות התוכנית?	כלל המדגם	דוברי עברית		דוברי ערבית		
		סה"כ	לפי פיקוח	לפי מגזר		סה"כ
				ממלכתי	ממ"ד	
במסגרת ישיבות צוות שבועיות או דו שבועיות	45%	45%	45%	45%	43%	47%
במסגרת מליאת המורים	17%	16%	15%	18%	21%	22%
בצוותים שכבתיים	37%	35%	41%	21%	50%	44%
מספר משיבים	223-233	160-168	117-124	44-51	24	63-64

מלוח 10 עולה כי הרכזים מדווחים שההדרכה לצוות נערכה בעיקר בישיבות צוות שבועיות ובצוותים שכבתיים (בהלימה בסדר יורד), ובתדירות נמוכה יותר במסגרת מליאת המורים. אין הבדל בין בתי ספר דוברי עברית לבתי ספר דוברי ערבית.

בהשוואה לפי פיקוח בבתי ספר דוברי עברית עולה כי בבתי ספר ממלכתיים-דתיים פחות מקובל לקיים את ההדרכה במסגרת של צוותים שכבתיים.

בהשוואה לפי מגזר בבתי ספר דוברי עברית עולה כי בבתי ספר ערביים יותר מקובל לקיים הדרכות במסגרת ישיבות צוות או צוותים שכבתיים מאשר בבתי ספר דרוזים ובדואים.

לסיכום, הרכזים מדווחים כי מחצית מהמחנכים מכירים את תוכנית הליבה במידה רבה, מגמת היכרות דומה נמצאה גם בחלוקה לפי שפה, פיקוח ומגזר. רק בחלוקה לפי מגזר בקרב בתי הספר דוברי ערבית הרכזים מעידים כי מחנכים בבתי ספר דרוזים מכירים פחות את התוכנית.

על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, ב 30% מבתי הספר התקיימה הדרכה למחנכים בהיקף של 7 שעות לפחות, כמחצית מבתי הספר לא קיימו הדרכה למחנכים אודות התוכנית, ב - 10% מבתי הספר התוכנית הוצגה למחנכים אך לא בהדרכה מסודרת.

שיעור בתי הספר דוברי הערבית שקיימו הדרכה בת 28 שעות למחנכים הוא גבוה יותר בהשוואה לשיעורם בקרב דוברי העברית.

העברת ההשתלמויות למחנכים בבתי הספר נעשתה בעיקר על ידי הרכזים החברתיים-קהילתיים ופחות על ידי גורמים אחרים (מפקחי החינוך החברתי ומנהלי בתי הספר).

הדרכות ודיוני צוות אודות התוכנית נערכו בעיקר בישיבות צוות שבועיות ובצוותים שכבתיים (בהלימה בסדר יורד) ובתדירות נמוכה יותר במסגרת מליאת המורים.

3.4 תפקיד הרכז ביישום תוכנית הליבה לשעת חינוך בבתי הספר

בפרק זה יוצגו נתונים אודות הפעולות שהרכזים החברתיים-קהילתיים עושים בבתי הספר בקשר לתוכנית הליבה, לפי דיווחיהם.

3.4.1 הפעולות שהרכזים החברתיים עושים בבתי הספר בקשר לתוכנית הליבה

בלוח 11 מוצגים שיעורי המשיבים שדיווחו כי הם מבצעים את הפעולות המפורטות בקשר לתוכנית הליבה לשעת חינוך, במידה רבה או במידה רבה מאוד. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 11: הפעולות שהרכזים החברתיים-קהילתיים עושים בבית הספר בקשר לתוכנית הליבה לשעת חינוך לפי דיווחם, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	ציין באיזו מידה את/ה עושה את כל אחת מהפעולות הבאות בקשר לתוכנית הליבה לשעת חינוך בבית הספר
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממ"ד	ממלכתי			
80%	73%	75%	76%	73%	87%	83%	81%	בנייה של תוכנית חברתית-ערכית המותאמת לצרכי בית הספר על בסיס תוכנית הליבה לשעות חינוך
92%	93%	83%	87%	72%	81%	78%	80%	עדכון שוטף של המנהל ו/או הצוות הניהולי לגבי התוכנית
72%	73%	58%	63%	83%	81%	82%	78%	גיבוש ופיתוח תוכנית עבודה רב שנתית ז'יב'
92%	93%	79%	84%	53%	84%	74%	76%	הכנת תכנים או חומרים עבור המחנכים להעברה בכיתות, לאירועים מיוחדים
72%	80%	54%	61%	66%	68%	67%	66%	שילוב אלמנטים מתוכנית הליבה לשעות חינוך בתוכנית חברתית אחרת הקיימת בביה"ס

64%	64%	83%	77%	55%	57%	56%	60%	איסוף מידע מהמחנכים על אופן יישום התוכנית בכיתה באופן סדיר
68%	67%	58%	61%	43%	60%	54%	56%	הדרכה וליווי פרטניים של מחנכים בנושאים הקשורים לתוכנית
40%	33%	71%	59%	26%	38%	34%	40%	תיעוד שוטף של אופן יישום התוכנית בבית"ס
36%	47%	67%	58%	20%	25%	24%	31%	מתן משוב למורים על אופן הפעלת התוכנית בכיתות
44%	40%	54%	50%	5%	17%	13%	21%	צפייה, לפחות מדי פעם, בשיעורי החינוך המועברים בבית הספר
25	14-15	24	63-64	48-50	116-118	164-167	228-231	מספר משיבים

מלוח 11 עולה כי למעלה משלושת רבעי מהרכזים מדווחים כי הם מבצעים את הפעולות: בנייה של תוכנית חברתית-ערכית המותאמת לצרכי בית הספר על בסיס תוכנית הליבה לשעות חינוך, עדכון שוטף של המנהל ו/או הצוות הניהולי לגבי התוכנית, גיבוש ופיתוח תוכנית עבודה רב שנתית ז'יב' והכנת תכנים או חומרים עבור המחנכים להעברה בכיתות, לאירועים מיוחדים. רק כרבע מהרכזים צופים בשיעורי חינוך ונותנים משוב למורים על אופן הפעלת התוכנית.

מהשוואת דיווחי הרכזים בבתי ספר דוברי עברית אל מול רכזים מבתי ספר דוברי ערבית עולה כי שיעור גבוה יותר של רכזים דוברי עברית עסקו בגיבוש ופיתוח תוכנית עבודה רב שנתית משיעורם בקרב הרכזים דוברי הערבית. הרכזים דוברי הערבית ערכו יותר פעולות של פיקוח, דיווח, מעקב ומשוב אחר פעולות המחנכים.

בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית ניכרת מגמה לפיה שיעור גבוה יותר של רכזים חברתיים-קהילתיים בפיקוח הממלכתי מקיימים את הפעולות הבאות: הכנת תכנים וחומרים עבור המחנכים, עדכון שוטף של המנהל בנעשה בתוכנית ותיעוד של התוכנית בבית הספר, בהשוואה לרכזים החברתיים בפיקוח הממלכתי דתי.

בקרב הרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי הערבית שיעור הרכזים החברתיים בבתי הספר הבדואים והדרוזים המקיימים פעולות של גיבוש ופיתוח תוכנית עבודה רב שנתית ושילוב אלמנטים מתוכנית הליבה בתוכנית חברתית אחרת והכנת תכנים וחומרים עבור המחנכים הוא גבוה משיעורם בקרב הרכזים החברתיים בבתי הספר הערביים. לעומת זאת, בבתי הספר הערביים

שיעור הרכזים החברתיים-קהילתיים המקיימים פעולות של תיעוד, מעקב ומשוב למחנכים הוא גבוה משיעורם בבתי הספר הדרוזים והבדואים.

3.4.2 חלוקת התקליטור והחוברת למורים בבית הספר

בלוח 12 מוצגים נתונים אודות שיעור הרכזים החברתיים-קהילתיים שחילק חומרי תוכנית הליבה (תקליטור וחוברת) למורים בבתי הספר לפי דיווחיהם. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 12: חלוקת החומרים של תוכנית הליבה (תקליטור וחוברת) למורים בבתי הספר, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	האם חילקת את התקליטור והחוברת שקיבלת ממנהל חברה ונוער למורים בבית ספרך?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממלכתי	ממ"ד			
61%	44%	54%	54%	59%	58%	58%	57%	כן למורים המחנכים
16%	30%	23%	23%	8%	8%	8%	11%	כן לכל המורים
23%	26%	20%	21%	32%	26%	28%	26%	לא חילק
-	-	4%	2%	2%	8%	6%	5%	חילק רק אחד מהם (תקליטור/ חוברת)
25	15	26	67	49	123	172	239	מספר משיבים

* הנתונים בלוח אינם בהכרח מסתכמים ל 100% שכן הם עוגלו למספרים שלמים.

מלוח 12 עולה כי כשני שליש מהרכזים מדווחים כי הם חילקו את החוברת והתקליטור למחנכים (חלק קטן מהם חילק גם למחנכים וגם לשאר המורים). כרבע מהרכזים לא חילקו את החומרים כלל. הרכזים שלא חילקו את החומרים התבקשו לציין מדוע לא חילקו. להלן פרוט תשובותיהם: 29 רכזים ציינו כי עדיין לא קבלו את חומרי התוכנית, 8 רכזים חילקו רק את החומרים שלדעתם מתאימים למורים בבית ספרם, 4 רכזים ציינו כי תוכנית הליבה טרם התחילה בבית ספרם, 7

רכזים ציינו כי טרם הזדמן להם לחלק את חומרי התוכנית, ו-3 ציינו כי החומרים לא מתאימים לבית ספרם.

שיעור דומה של רכזים חילק את חומרי התוכנית למחנכים בבתי הספר דוברי הערבית ודוברי העברית. לעומת זאת, שיעור גבוה יותר של רכזים דוברי ערבית חילק את חומרי התוכנית לכל המורים בהשוואה לרכזים דוברי העברית.

לסיכום, למעלה מ-75% מהרכזים מדווחים כי הם עושים מגוון פעולות בבתי הספר בקשר לתוכנית הליבה בעיקר בהיבטים הבאים: **בנייה של תוכנית חברתית-ערכית המותאמת לצרכי בית הספר, עדכון המנהל והצוות המוביל** אודות התוכנית, **גיבוש תוכנית עבודה רב שנתית והכנת תכנים וחומרים עבור המחנכים**. למעלה ממחציתם עסקו בהדרכת המחנכים בנושאים הקשורים לתוכנית הליבה ובאיסוף מידע מהמחנכים באשר לאופן יישום התוכנית, וכרבע מהם נתנו משוב למחנכים על אופן הפעלת התוכנית בכיתה וערכו תצפית בשיעורי החינוך.

שיעור גבוה יותר של רכזים דוברי עברית עסקו בגיבוש ופיתוח תוכנית עבודה רב שנתית משיעורם בקרב הרכזים דוברי הערבית. בקרב הרכזים דוברי הערבית נערכו יותר פעולות של פיקוח, דיווח, מעקב ומשוב אחר פעולות המחנכים.

שני שליש מהרכזים מדווחים כי הם חילקו את התקליטור והחוברת למורים (בעיקר למחנכים ושיעור נמוך לכל המורים), **רבע מהם לא חילקו את התקליטור והחוברת למחנכים בבתי הספר**, 5% ביצעו חלוקה חלקית בלבד. למעלה ממחצית מהרכזים שדיווחו כי לא חילקו את התקליטור והחוברת ציינו כי עדיין לא קבלו את החומרים אודות תוכנית הליבה.

3.5 עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים כלפי תוכנית הליבה לשעת חינוך

והחומרים הנכללים בה

בפרק זה יוצגו נתונים אודות עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים כלפי תוכנית הליבה לשעת חינוך והחומרים הנכללים בה.

בלוח 13 מוצגות עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים כלפי תוכנית הליבה והחומרים הנכללים בה. הפריטים מופיעים בסדר יורד, החל מהפריט בו אחוז הרכזים הגבוה ביותר השיב במידה רבה או במידה רבה מאוד. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 13: עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים כלפי תוכנית הליבה לשעות חינוך והחומרים הנכללים בה לפי דיווחיהם, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	ציין באיזו מידה תוכנית הליבה לשעות חינוך והחומרים הנכללים בה...
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממ"ד	ממלכתי			
ברמת התכנים והמתודה								
96%	81%	85%	86%	84%	91%	89%	88%	בנויה על רצף האירועים מתחילת שנת הלימודים עד סופה
80%	88%	92%	89%	76%	87%	83%	85%	המתודה של הלמידה החברתית מוצגת בבהירות
80%	81%	100%	94%	68%	87%	81%	83%	תוכנית הליבה מסייעת בהעשרת תכנים להפעלות תלמידים
84%	69%	73%	75%	73%	90%	84%	82%	בנויה באופן התפתחותי-ספיראלי מכיתה ז'-יב'
84%	81%	89%	87%	74%	83%	80%	81%	מקנה ידע בתחום החברתי-ערכי
76%	75%	89%	84%	50%	64%	59%	64%	מאפשרת ליצור קשרים עם תחומי דעת אחרים בביה"ס
ברמת התלמידים								
88%	87%	92%	90%	75%	84%	81%	83%	מותאמת לגיל ולרמת התלמידים

92%	87%	88%	89%	70%	80%	77%	79%	מזמנת לתלמידים התנסות חווייתית בנושאים חברתיים ערכיים
92%	94%	92%	92%	62%	70%	67%	73%	מעודדת מעורבות חברתית של התלמידים בביה"ס
80%	87%	83%	83%	59%	69%	66%	69%	מעוררת עניין אצל התלמידים
80%	80%	96%	90%	56%	64%	61%	68%	מעודדת פעילות תלמידים במסגרת הקהילה
25	15-16	24-26	64-67	48-50	113-117	161-167	239	מספר משיבים

מלוח 13 ניתן לראות כי באופן כללי הרכזים מביעים עמדות חיוביות כלפי התוכנית מבחינת התכנים והמתודה שלה. למעלה מ-80% מהרכזים הביעו עמדה חיובית בכל ההיגדים, למעט ההיגד המתייחס ליצירת קשרים עם תחומי דעת אחרים בית הספר, שבו כשני שליש מרכזים חושבים שהוא נכון במידה רבה או רבה מאוד.

בהיגדים המתייחסים להיבטים ברמת התלמידים אחוז הרכזים המביעים עמדה חיובית נמוך יותר, אך עדיין לפחות שני שליש מהרכזים מביעים עמדות חיוביות. כ-80% מהרכזים חושבים שהתוכנית מותאמת לגיל ולרמת התלמידים ומזמנת להם התנסות חווייתית בנושאים חברתיים-ערכיים. למעלה משני שליש מהרכזים חושבים שהתוכנית מעוררת עניין ומעודדת את התלמידים למעורבות חברתית בבית הספר ובקהילה.

בהשוואה בין בתי ספר דוברי עברית לבתי ספר דוברי ערבית עולה כי עמדות הרכזים החברתיים דוברי הערבית, כלפי תוכנית הליבה, הן חיוביות יותר בהשוואה לעמדות הרכזים החברתיים דוברי העברית בהיגדים הבאים: מאפשרת ליצור קשרים עם תחומי דעת אחרים בבית הספר, מזמנת התנסות חווייתית בנושאים חברתיים מעוררת עניין אצל התלמידים, ומעודדת מעורבות חברתית בבית הספר ובקהילה.

בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית עולה מגמה לפיה לרכזים החברתיים בפיקוח הממלכתי עמדות חיוביות יותר כלפי התוכנית בהשוואה לעמדות הרכזים החברתיים בפיקוח הממלכתי דתי.

לסיכום, שיעור גבוה (שני-שליש ומעלה) של רכזים חברתיים-קהילתיים הביע שביעות רצון רבה ממגוון היבטים ביחס לתוכנית הליבה לשעת חינוך הן ברמת תכני התוכנית והמתודה שלה והן ברמת התאמתה והשפעתה על התלמידים.

עמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי הערבית, כלפי תוכנית הליבה, הן חיוביות יותר מעמדות הרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי העברית בחלק מההיגדים. בקרב דוברי העברית, עמדות הרכזים בבתי ספר ממלכתיים, כלפי התוכנית, הן חיוביות יותר מעמדות הרכזים בבתי ספר ממלכתיים-דתיים.

3.6 יישום התוכנית

בפרק זה יוצגו נתונים אודות מצב יישום תוכנית הליבה בבתי הספר ובשכבות השונות, תרומת בעלי תפקידים בבית הספר ובמערכת החינוך להטמעת התוכנית, וקשיים ביישום התוכנית, לפי דיווח הרכזים החברתיים-קהילתיים.

3.6.1 מצב יישום התוכנית בבתי הספר ובשכבות הגיל השונות

יישום תוכנית הליבה לשעת חינוך החל במערכת החינוך באופן פורמאלי בשנת הלימודים תשס"ח. שאלון הרכזים הועבר בתום שנת הלימודים תשס"ח, ובוחן בין השאר את מצב יישום התוכנית בבתי הספר.

לוח 14 מציג את מצב יישום התוכנית בבתי הספר. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 14: מצב יישום תוכנית הליבה לשעת חינוך בבתי הספר לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	כידוע לך, יישום תוכנית הליבה לשעות חינוך החל בתחילת שנת הלימודים הנוכחית. בהתחשב בשביתת המורים הממושכת, נכון להיום, סוף שנת הלימודים, כיצד היית מגדיר את "מצב היישום" של התוכנית בבית ספרך בשנה שחלפה?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
ערבים	דרוזים	בדואים		ממלכתי	ממ"ד			
12%	13%	8%	11%	4%	7%	5%	6%	עדיין לא החל יישום התוכנית
27%	25%	13%	24%	9%	19%	13%	15%	החל יישום חלקי אולם עדיין נדרשת עבודה רבה בבית הספר
53%	44%	66%	55%	45%	48%	46%	48%	התוכנית מיושמת באופן חלקי
8%	18%	13%	10%	42%	26%	36%	30%	התוכנית מיושמת באופן מלא, לפחות ראשוני
26	16	25	67	121	52	173	240	מספר משיבים

* הנתונים בלוח אינם בהכרח מסתכמים ל 100% שכן הם עוגלו למספרים שלמים.

מלוח 14 עולה כי על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים ברוב בתי הספר החל יישום מסוים של תוכנית הליבה: בכמעט שליש מבתי הספר תוכנית הליבה מיושמת באופן מלא, לפחות ראשוני, בכשני שליש התוכנית מיושמת באופן חלקי. שיעור בתי הספר דוברי העברית המיישמים את התוכנית באופן מלא גבוה יותר משיעורם של בתי ספר דוברי הערבית. בבתי ספר ממלכתיים שיעור הרכזים שדיווחו על יישום מלא של התוכנית גבוה יותר משיעורם בבתי הספר ממלכתיים – דתיים.

בקשנו לבחון מהן הסיבות בגינן תוכנית הליבה עדיין לא מיושמת באופן רחב יותר בקרב הרכזים החברתיים שדיווחו על היעדר יישום או על יישום חלקי (הדורש עדיין עבודה רבה בבית הספר). 50 רכזים חברתיים-קהילתיים ציינו את הסיבות הבאות (חלק מהרכזים ציינו יותר מסיבה אחת): שביית המורים (25), חוסר הכרות של צוות המורים עם התוכנית (8), הרכז החברתי לא השתתף בהשתלמות רכזים (8), קיום תוכנית חברתית אחרת בבית הספר (6), חוסר התאמה של התוכנית לבית הספר: בית ספר דתי, תלמידי מב"ר, בית ספר דרוזי, בית ספר חדש (6), קבלת התוכנית מאוחר מידי (5), חוסר הובלה של מנהל (5).

לוח 15 מציג נתונים אודות יישום תוכנית הליבה לשעת חינוך בשכבות הגיל השונות, בקרב רכזים שענו שהתוכנית מיושמת בבית ספרם באופן חלקי או מלא.

לוח 15: יישום תוכנית הליכה לשעת חינוך בשכבות הגיל השונות לפי דיווחי הרכזים החברתיים, התפלגות באחוזים מקרב משיבים שענו בשאלה קודמת כי התוכנית מיושמת בבית ספרם באופן חלקי או מלא

שכבה ז'	שכבה ח'	שכבה ט'	שכבה י'	שכבה יא'	שכבה יב'	לגבי כל אחת משכבות הגיל הקיימות בבית ספר, ציין בבקשה, האם תנית הליכה מיושמת – באופן חלקי או מלא – בכל הכיתות בשכבה, בחלקן או בכלל לא
-	-	-	-	-	1%	לא מיושמת
5%	5%	3%	4%	5%	6%	מיושמת באופן חלקי בחלק מהכיתות
46%	48%	47%	55%	56%	56%	מיושמת באופן חלקי בכל הכיתות
11%	10%	13%	10%	10%	10%	מיושמת באופן מלא בחלק מהכיתות
38%	37%	37%	31%	28%	28%	מיושמת באופן מלא בכל הכיתות
150	148	166	165	166	164	מספר משיבים

* הנתונים בלוח אינם בהכרח מסתכמים ל 100% שכן הם עוגלו למספרים שלמים.

מלוח 15 עולה כי על פי דיווחי הרכזים, בשכבות הגיל הנמוכות (ז'-ט') נוטים מעט יותר ליישום מלא של התוכנית מאשר בשכבות הגיל הגבוהות (י-יב').

לוח 16 מציג את מידת יישום התוכנית בשכבות השונות עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 16: יישום תוכנית הליבה לשעת חינוך בשכבות הגיל השונות לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו מיושמת באופן מלא בכל הכיתות/בחלק מהכיתות. התפלגות באחוזים, מקרב משיבים שענו בשאלה קודמת כי התוכנית מיושמת בבית ספרם באופן חלקי או מלא, עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				לגבי כל אחת משכבות הגיל הקיימות בבית ספרך, ציין בבקשה, האם תוכנית הליבה מיושמת – באופן חלקי או מלא – בכל הכיתות בשכבה, בחלקן או בכלל לא
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ	
ערבים	דרוזים	בדואים		ממלכתי	ממ"ד		
33%	27%	33%	32%	52%	53%	53%	שכבת ז'
29%	27%	33%	31%	49%	52%	51%	שכבת ח'
38%	20%	30%	30%	48%	57%	54%	שכבת ט'
22%	10%	44%	35%	35%	47%	43%	שכבת י'
11%	10%	31%	24%	34%	47%	43%	שכבת י"א
11%	10%	31%	24%	35%	44%	41%	שכבת י"ב
14-18	10-11	9-16	34-44	36-42	77-88	111-130	מספר משיבים

מלוח 16 ניתן לראות כי על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים שיעור בתי הספר דוברי העברית המיישמים את התוכנית באופן מלא בשכבות השונות, גבוה יותר משיעורם בבתי הספר דוברי הערבית. בקרב בתי הספר דוברי העברית, שיעור היישום בממלכתי הוא גבוה יותר משיעורם בממלכתי – דתי. בקרב בתי הספר דוברי הערבית, שיעור יישום נמוך במיוחד נמצא בשכבות י' - יב' בבתי הספר הדרוזים והבדואים.

3.6.2 תרומת בעלי תפקידים בבית הספר ובמערכת החינוך להטמעת התוכנית

לוח 17 מוצגים נתונים אודות התרומה של בעלי תפקידים בבית הספר ובמערכת החינוך להטמעת תוכנית הליבה לשעת חינוך, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 17: בעלי תפקידים בבית הספר ובמערכת החינוך התורמים להטמעת תוכנית הליבה לשעת חינוך בבתי הספר. שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

ציין באיזו מידה בעל תפקיד זה, בבית ספר, תורם להטמעת תוכנית הליבה	כלל המדגם	דוברי עברית		דוברי ערבית		
		סה"כ	לפי פיקוח	לפי מגזר		
				ערבים	דרוזים	בדואים
מנהל בית הספר	74%	71%	75%	62%	88%	84%
מפקח החינוך החברתי-קהילתי	69%	66%	68%	61%	77%	96%
מפקח כולל	32%	27%	24%	35%	53%	48%
יועצת	61%	57%	54%	63%	77%	82%
בעלי תפקידים בחינוך החברתי	64%	61%	65%	52%	75%	67%
בעלי תפקידים בבית הספר	68%	68%	75%	47%	70%	70%
מורים מקצועיים	16%	9%	8%	11%	50%	40%
רב בית הספר*	-	-	-	*70%	-	-
מספר משיבים	183-226	129-162	90-133	*29-43	17-24	14-15

*השאלה על רב בית הספר הופנתה רק לבתי ספר ממלכתיים-דתיים. מספר המשיבים בשאלה זו = 23

מלוח 17 עולה כי הרכזים מדווחים כי בעלי התפקידים התורמים במידה הרבה ביותר להטמעת תוכנית הליבה הם (בסדר יורד): מנהל בית הספר, מפקח החינוך החברתי-קהילתי, בעלי תפקידים בבית הספר, בעלי תפקידים בחינוך החברתי ויועצת בית הספר. בהשוואה בין דוברי עברית לבין דוברי ערבית רואים כי בבתי הספר דוברי הערבית שיעור גבוה יותר, של כל בעלי תפקידים שצוינו בשאלה, תורם להטמעת תוכנית הליבה מאשר שיעורם בבתי הספר דוברי העברית. בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית עולה כי, בפיקוח הממלכתי שיעור בעלי תפקידים בבית הספר שתרמו לתוכנית הוא גבוה משיעורם בבתי הספר ממלכתיים דתיים. בקרב הרכזים החברתיים-קהילתיים דוברי הערבית: ניכרת תרומה רבה של מפקחי החינוך החברתי קהילתי בבתי הספר הבדואים.

3.6.3 קשיים ביישום התוכנית

הרכזים התבקשו לתאר מהם הקשיים העיקריים איתם הם מתמודדים ביישום והטמעת תוכנית הליבה לשעות חינוך. 194 רכזים, המהווים 81% מהרכזים שנשאלו את השאלה, בחרו לפרט קשיים שונים בהם הם נתקלו. 19% הרכזים הנותרים ציינו שלא נתקלו בקשיים או בחרו שלא להשיב על השאלה. בלוח 18 מפורטים הקשיים שצינו על ידי הרכזים החברתיים-קהילתיים בסדר יורד, החל מהקושי שצוין על ידי המספר הגדול ביותר של הרכזים החברתיים.

לוח 18: הקשיים העיקריים שהרכזים החברתיים-קהילתיים מתמודדים איתם ביישום והטמעת תוכנית הליבה לשעות חינוך, על פי דיווחיהם, מקרב כלל המשיבים, מספר המשיבים 194.

אחוזים מתוך המשיבים על השאלה*	שכיחות*	מהם הקשיים העיקריים איתם את/ה מתמודד/ת ביישום והטמעת תוכנית הליבה לשעות חינוך בביה"ס?
40%	78	חוסר זמן/ מחסור בשעות חינוך
25%	48	חוסר שיתוף פעולה מצד המורים
22%	43	מחסור בהדרכה למחנכים
9%	17	צורך בשיפור התוכנית (מסורבלת, יותר מידי מערכים, לא מספיק מעמיקה, מיושנת)
8%	16	חוסר כלים ויכולת לעקוב אחר יישום התוכנית
7%	13	חוסר תקציב/משאבים לתפעול התוכנית (צילומים, אולם, משהו מיוחד שרוצים לבצע)
5%	9	אי התאמת התוכנית למגזר הערבי
5%	9	מחסור בזמן לרכז
5%	9	חוסר התאמה לרמת התלמידים (לגיל, לכיתות מיוחדות כמו אומ"ץ ומב"ר)
4%	8	התנגשות עם תוכנית חברתית אחרת
4%	7	לומדים בשיעור חינוך בגלל השביתה
3%	5	מנהל לא מספיק מחויב
2%	4	קשיים בתפעול התקליטור

2%	4	חוסר תגמול לרכז ולמחנכים
2%	3	החינוך הערכי אינו מקבל מספיק חשיבות בהשוואה למקצועות אחרים
1%	2	התוכנית הועברה לביה"ס באיחור
1%	2	מחסור בתקליטור/חוברת
1%	2	חוסר שיתוף פעולה מצד התלמידים
1%	1	אי התאמת התוכנית לאוכלוסיה הדתית
1%	1	קושי להפעלה עם מס' גדול של תלמידים
1%	1	אין מענה לצרכים מיוחדים
1%	1	אין לביה"ס עצמאות ויצירתיות
1%	1	היועצת אחראית על שעת החינוך ולא הרכז
1%	1	בבית הספר לא קיימת שעת מחנך

* בפני כל רכז עמדה אפשרות לענות יותר מתשובה אחת, אי לכך סכימת האחוזים גבוהה מ-100 וסכימת השכיחות גבוהה מסך המשיבים על השאלה

מלוח 18 עולה כי הקושי המרכזי בו נתקלים רכזים במהלך יישום והטמעת התוכנית הוא מחסור בשעות ליישום תוכנית הליבה, לטענתם, שעת חינוך אחת אינה מספיקה. קשיים עיקריים נוספים הם: חוסר שיתוף פעולה מצד המורים (חלק מהרכזים ציינו כי קושי זה נובע מהתנגדות לשינוי), מחסור בהדרכה למורים (בשל חוסר זמן, חוסר נכונות של מחנכים או בשל אי קיום מנגנון מסודר של מפגשים לאורך השנה אשר יאפשרו הדרכה),

בלוח 19 מוצגת המידה שיישום תוכנית הליבה נתקל בקשיים בגלל תוכניות אחרות בבית הספר, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 19: המידה שיישום תוכנית הליבה נתקל בקשיים בגלל תוכניות אחרות בבית הספר, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית				דוברי עברית			כלל המדגם	באיזו מידה יישום תוכנית הליבה נתקל בקשיים בגלל תכניות אחרות שביה"ס מיעד לשעה זו במערכת. כגון: מורשת, זהירות בדרכים, כישורי חיים וכד'.
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
ערבים	דרוזים	בדואים		ממלכתי	ממ"ד			
25%	47%	32%	29%	37%	21%	32%	31%	שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד
24	15	25	64	115	48	163	227	מספר משיבים

מלוח 19 עולה כי כשליש מהרכזים דיווחו כי יישום תוכנית הליבה נתקל בקשיים עקב תוכניות אחרות בבית הספר, הן בקרב דוברי עברית והן בקרב דוברי ערבית. בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית עולה כי, הסוגיה של קושי למול תוכניות בית ספריות אחרות נמצאת בפיקוח הממלכתי יותר מאשר בפיקוח הממלכתי דתי. בקרב הרכזים החברתיים דוברי הערבית, שיעורם של תוכניות בית ספריות אחרות היוצרות קושי ביישום תוכנית הליבה גבוה יותר בבתי הספר הדרוזים לעומת שיעורם בבתי הספר הבדואים והערבים.

לסיכום, על פי דיווחי הרכזים, בכשליש מבתי הספר תוכנית הליבה מיושמת באופן מלא, לפחות ראשוני, ובכמעט שני שלישי מבתי הספר התוכנית מיושמת באופן חלקי. שיעור בתי הספר דוברי העברית המיישמים את התוכנית באופן מלא גבוה יותר משיעורם של בתי ספר דוברי הערבית. בקבוצת בתי הספר דוברי העברית, שיעור יישום התוכנית גבוה יותר בפיקוח הממלכתי בהשוואה לפיקוח הממלכתי – דתי.

רכזים חברתיים-קהילתיים שדיווחו על מידת יישום נמוכה של תוכנית הליבה ציינו מגוון סיבות למצב זה, לדיווחם, שביתת המורים היא אחד הגורמים המרכזיים שפגעו ביישום התוכנית בבית ספרם. גורמים נוספים קשורים לסדרי עדיפויות שונים לבית ספר ולחוסר בהכשרת הצוות: רכזים ומורים. הרכזים מדווחים כי בשכבות כיתות ז'-ט' מתקיים שיעור היישום גבוה יותר של תוכנית הליבה באופן מלא, לעומת שכבות י'-יב'.

על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, **מנהל בית הספר הוא הדמות הכי משמעותית התורמת להטמעת התוכנית** בבית הספר, אחריו מפקח החינוך החברתי קהילתי ובעלי תפקידים מובילים בבית הספר (בהלימה בסדר יורד), למורים המקצועיים תרומה ליישום התוכנית במיעוט מבתי הספר. לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים **הקושי הבולט ביותר** ביישום והטמעת התוכנית הוא מחסור בשעות ליישום תוכנית הליבה.

בשליש מבתי הספר יישום **תוכנית הליבה נתקל בקשיים עקב תוכניות אחרות בבית הספר**. הסוגיה של קושי למול תוכניות בית ספריות אחרות נמצאת בפיקוח הממלכתי יותר מאשר בפיקוח הממלכתי דתי, ובבתי ספר דרוזים יותר מאשר בבתי ספר ערבים ובדואים.

3.7 השפעות נתפסות של התוכנית

בפרק זה יוצגו נתונים אודות השינויים שחלו בעקבות תוכנית הליבה וכתוצאה מהתחלת יישומה בחינוך החברתי ערכי בבית הספר, מידת ההשפעה והתרומה של תוכנית הליבה על המתרחש בתחום החברתי ערכי בבית הספר בהשוואה לשנים קודמות, שביעות רצון הרכזים מהתוכנית, מבט לעתיד והמלצות לשיפור, על פי דיווחי הרכזים החברתיים.

3.7.1 השינויים שחלו בעקבות תוכנית הליבה וכתוצאה מהתחלת יישומה בחינוך החברתי ערכי בבית הספר

בלוח 20 מוצגים נתונים אודות השינויים שחלו בעקבות תוכנית הליבה לשעת חינוך וכתוצאה מהתחלת יישומה, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 20: שינויים שחלו בעקבות תוכנית הליבה לשעת חינוך וכתוצאה מהתחלת יישומה לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	ציין באיזו מידה בעקבות תוכנית הליבה לשעת חינוך וכתוצאה מהתחלת יישומה חל כל אחד מהשינויים הבאים
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
ערבים	דרוזים	בדואים		ממלכתי	ממ"ד			
83%	60%	89%	84%	56%	60%	58%	64%	הנושא החברתי-ערכי מקבל יותר מקום או מודגש יותר אצל רוב מחנכי הכיתות
88%	60%	84%	82%	45%	47%	46%	55%	התחזק מעמדו המקצועי-פדגוגי של הרכז החברתי-קהילתי בקרב מחנכי הכיתות
60%	50%	46%	49%	37%	52%	47%	47%	שעות החינוך מיועדות לפעילויות ודיונים בנושאים על פי תוכנית הליבה
52%	44%	46%	47%	31%	26%	28%	32%	השתנו התכנים המועברים בבית הספר בשעת חינוך ביחס לשנה הקודמת
25	16	26	67	52	121	173	240	מספר המשיבים

מלוח 20 עולה כי כשני שליש מהרכזים מדווחים כי הנושא החברתי-ערכי מקבל יותר מקום כתוצאה מהתחלת יישומה של תוכנית הליבה לשעת חינוך. כמחצית מהרכזים מדווחים כי מעמדו של הרכז החברתי התחזק, וכי שעות החינוך מיועדות לפעילויות בנושאי התוכנית. כשליש מהרכזים מדווחים על שינויים בתכני שעת החינוך.

בהשוואה בין דוברי עברית לדוברי ערבית רואים כי השינוי שחל עקב תוכנית הליבה בקרב בתי הספר דוברי הערבית הוא גדול יותר מזה שחל בקרב בתי הספר דוברי העברית, למעט בהיגד המתייחס לכך ששעות החינוך מיועדות לפעילויות בנושאי התוכנית, בו אין הבדל בין דוברי עברית לדוברי ערבית.

בהשוואה לפי פיקוח עולה תמונה דומה, למעט בהיגד המתייחס לכך ששעות החינוך מיועדות לפעילויות בנושאי התוכנית, בו הרכזים בפיקוח ממלכתי דיווחו על יותר שינוי מאשר רכזים בפיקוח ממלכתי-דתי.

בקרב הרכזים החברתיים דוברי הערבית: שיעור גבוה של רכזים בבתי הספר הערביים והבדואים דיווח כי הנושא החברתי מקבל דגש רב יותר בקרב המחנכים והתחזק מעמד הרכז החברתי בבית הספר.

3.7.2 ההשפעה והתרומה של תוכנית הליבה על המתרחש בתחום החברתי ערכי בבית הספר בהשוואה לשנים קודמות

בלוח 21 מוצגת מידת ההשפעה לחיוב או לשלילה של תוכנית הליבה לשעת חינוך על המתרחש בתחום החברתי ערכי בבית הספר בהשוואה לשנים קודמות, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 21: מידת ההשפעה לחיוב או לשלילה של תוכנית הליבה לשעת חינוך על המתרחש בתחום החברתי ערכי בבית הספר בהשוואה לשנים קודמות לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, שיעור המשיבים שהשיבו השפיעה מאוד לחיוב/השפיעה די לחיוב. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית				דוברי עברית			כלל המדגם	באיזו מידה תוכנית הליבה לשעות חינוך השפיעה – לחיוב או לשלילה- על המתרחש בתחום החברתי-ערכי בבית ספרך השנה בהשוואה לשנים קודמות
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
בדואים	דרוזים	ערבים		ממלכתי	ממ"ד			
100%	87%	92%	93%	67%	63%	66%	71%	שיעור המשיבים שהשיבו השפיעה מאוד לחיוב/ השפיעה די לחיוב
25	15	24	64	114	52	156	220	מספר משיבים

מלוח 21 עולה כי לדעת 71% מהרכזים החברתיים-קהילתיים תוכנית הליבה השפיעה לחיוב על הנעשה בבית הספר בתחום החברתי ערכי בהשוואה לשנים קודמות. חשוב לציין כי אף רכז לא ציין כי התוכנית השפיעה לשלילה.

תוכנית הליבה השפיעה לחיוב על כמעט כל בתי הספר דוברי הערבית, לעומת השפעה חיובית רבה בקרב כשני שלישי מבתי הספר דוברי העברית.

הרכזים התבקשו לפרט מהי התרומה המרכזית של תוכנית הליבה, ביחס לעשייה החברתית-ערכית בשנית הקודמות בבית הספר. 191 רכזים המהווים 80% מהנשאלים בחרו להשיב על שאלה זו. 20% הרכזים הנותרים בחרו שלא להשיב על השאלה או שהשיבו שלתוכנית אין תרומה משמעותית. בלוח 22 מפורטות התרומות המרכזיות שצינו על ידי הרכזים, בסדר יורד החל מהתרומה שצינו על המספר הרב ביותר של הרכזים.

לוח 22: התרומה המרכזית של תוכנית הליבה ביחס לעשייה החברתית-ערכית בשנים קודמות בבית הספר, על פי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, כלל המשיבים, מספר המשיבים 191.

מה התרומה המרכזית של תוכנית הליבה, ביחס לעשייה החברתית-ערכית בשנים הקודמות בביה"ס שלך?	שכיחות*	אחוזים מתוך המשיבים על השאלה*
סדר וארגון בראיה הכוללת	93	49%
העלאת חשיבות והמודעות של התחום הערכי-חברתי	47	25%
הקניית ידע ומתן כלים	28	15%
החומרים נגישים לצוות החינוכי	23	12%
שיפור האקלים הבית ספרי	18	9%
יש אפשרות לקיים מעקב ובקרה בתחום הערכי-חברתי	13	7%
הזדמנות לחשוף תלמידים לנושאים חדשים	13	7%
העלאת המעורבות בקהילה	12	6%
העלאת המחויבות לעשייה	11	6%
אחידות	10	5%
דגש ומיקוד בעשייה	7	4%
יש תרומה, ללא פרוט	4	2%
מותאמת לצרכי הגיל ובית הספר	3	2%
גיוס תמיכה של ההנהלה/פיקוח	3	2%

*לכל רכז היתה אפשרות לענות יותר מתשובה אחת, אי לכך סכימת האחוזים גבוהה מ-100 וסכימת השכיחות גבוהה מה-n

מלוח 22 עולה כי, לתפיסת הרכזים, התרומות המרכזיות של תוכנית הליבה הן (בסדר יורד): יצירת סדר וארגון בראיה הכוללת, העלאת החשיבות והמודעות של התחום החברתי-ערכי, הקניית ידע וכלים והפיכת חומרי הלימוד לנגישים לכלל הצוות החינוכי.

3.7.3 שביעות הרצון של הרכזים החברתיים-קהילתיים מתוכנית הליבה לשעת חינוך

בלוח 23 מוצגת שביעות הרצון של הרכזים החברתיים-קהילתיים מתוכנית הליבה לשעת חינוך, לפי דיווחיהם. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 23: שביעות הרצון של הרכזים החברתיים-קהילתיים מתוכנית הליבה לשעת חינוך לפי דיווחיהם, שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית			כלל המדגם	ציין באיזו מידה אתה מרוצה מתוכנית הליבה לשעות חינוך	
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח				
ערבים	דרוזים	בדואים		ממלכתי	ממ"ד			
84%	73%	84%	83%	47%	75%	66%	69%	שיעור המשיבים שהשיבו במידה רבה או רבה מאוד
25	15	25	65	50	118	168	233	מספר משיבים

מלוח 23 עולה כי כ-70% מהרכזים שבעי רצון במידה רבה מתוכנית הליבה. יש לציין כי פחות מ-10% מהם הביעו חוסר שביעות רצון. שיעור גבוה יותר של הרכזים דוברי הערבית שבעי רצון מתוכנית הליבה בהשוואה לשיעורם בקרב הרכזים החברתיים דוברי העברית. בהשוואה לפי פיקוח בקרב בתי הספר דוברי העברית עולה כי, קיימת שביעות רצון גבוהה יותר בפיקוח הממלכתי בהשוואה לפיקוח הממלכתי דתי.

3.7.4 במבט לעתיד

בלוח 24 מוצגת עמדת הרכזים החברתיים-קהילתיים לגבי מה על מערכת החינוך לעשות על מנת לקדם את החינוך החברתי ערכי בבתי הספר. הנתונים מוצגים באופן כללי, בנפרד עבור דוברי עברית ועבור דוברי ערבית, וכן בקרב דוברי עברית - בחלוקה לפי פיקוח ובקרב דוברי ערבית - בחלוקה לפי מגזר.

לוח 24: חשיבה לעתיד – מה על מערכת החינוך לעשות על מנת לקדם את החינוך החברתי ערכי בבתי הספר – לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים. התפלגות באחוזים עבור דוברי עברית בחלוקה לפי פיקוח ודוברי ערבית בחלוקה לפי מגזר

דוברי ערבית			דוברי עברית				כלל המדגם	אילו היו ההחלטות בידוך, מה מבין האפשרויות הבאות היה כדאי למערכת החינוך לעשות בשנה הבאה, על מנת לקדם את החינוך החברתי-ערכי בבתי הספר?
לפי מגזר			סה"כ	לפי פיקוח		סה"כ		
ערבים	דרוזים	בדואים		ממלכתי	ממ"ד			
16%	13%	19%	18%	19%	27%	24%	22%	להמשיך לקדם את תוכנית הליבה ולהטמיעה בכל מערכת החינוך כפי שהיא כעת
36%	53%	54%	50%	33%	36%	35%	39%	להמשיך לקדם את תוכנית הליבה ולהטמיעה בכל מערכת החינוך ובנוסף לקבוע סטנדרטים מחייבים ביישום
48%	33%	27%	32%	38%	35%	37%	35%	לקיים את התוכנית תוך הכנסת שינויים
-	-	-	-	11%	1%	5%	4%	לחזור למצב הקודם בו לא הייתה הנחייה מחייבת של משרד החינוך לשעת חינוך
25	15	26	66	50	114	164	230	מספר משיבים

* הנתונים בלוח אינם בהכרח מסתכמים ל 100% שכן הם עוגלו למספרים שלמים

מלוח 24 עולה כי לדעת רוב הרכזים החברתיים-קהילתיים יש להמשיך ולקדם את הטמעת תוכנית הליבה, רק 4% ציינו כי יש לחזור למצב הקודם ללא תוכנית ליבה מחייבת. שיעור גבוה יותר של רכזים דוברי ערבית ציין כי יש לקדם את תוכנית הליבה ובנוסף לקבוע סטנדרטים מחייבים ביישום בהשוואה לשיעורם בקרב דוברי העברית. יש לציין כי בפיקוח הממלכתי דתי כעשירית מהרכזים ציין כי יש לחזור למצב ללא הנחייה מחייבת של משרד החינוך.

בלוח 25 מוצגות המלצות הרכזים לשיפור תוכנית הליבה לשעת חינוך. 147 רכזים, המהווים 61% מהרכזים שהשתתפו במדגם, הציעו הצעות שונות לשיפור התוכנית.

לוח 25: המלצות לשיפור תוכנית הליבה ונושאים חשובים נוספים לשעת חינוך על פי דיווחי הרכזים
החברתיים-קהילתיים, כלל המשיבים, מספר המשיבים 147

אחוזים מתוך המשיבים על השאלה*	שכיחות*	כיצד אתה ממליץ לשפר את תוכנית הליבה והאם יש נושאים חשובים נוספים לשעת חינוך?
29%	42	עדכון והעשרה של חומרים והפעלות (לחדש, להוסיף הפעלות מתקדמות טכנולוגית, להוסיף הפעלות חווייתיות, יותר מעניינות, שילוב תלמידים בהנחיה)
14%	21	הוספת הדרכה והשתלמויות למורים בבית הספר
13%	19	התאמת התוכנית למגזר הערבי
10%	15	בנית כלים בנושאי אקטואליה
8%	12	התאמה לחינוך הדתי
7%	11	הגברת הפיקוח
6%	9	הוספת שעת חינוך
5%	8	נגישות החומרים לכל הנוגעים בדבר
5%	8	מתן אוטונומיה לקביעת התכנים ברמת בית ספרית
4%	6	תמיכה שוטפת לרכזים החברתיים (מפגשים עם רכזים אחרים, ליווי שוטף, ביקור בבתי ספר אחרים)
4%	6	הוספת הפעלות בנושאים מניעת אלימות, סמים, אכזרה
3%	5	התאמת התוכנית לגילאים השונים
3%	5	יותר נושאים ייעוציים / שילוב היועצת בתהליך
3%	4	הוספת הפעלות בנושא שסעים ודילמות בחברה הישראלית
3%	4	הגברת מחויבות ההנהלה
2%	3	הוספת תקציב
1%	2	שילוב עם תכניות קיימות אחרות (כגון כישורי חיים)

1%	2	יותר מעורבות של המורים והתלמידים
1%	3	התאמה להטרוגניות התלמידים (מגמות טכנולוגיות, עיוניות, מצטיינים, חלשים, בית ספר דמוקרטי)
1%	1	להעשיר את נושא הקהילה
1%	1	הוספת הפעלות בנושא מורשת קרב
1%	1	ציון בחינוך בתעודה
1%	1	הוספת הפעלות בנושא מוסר והבנת האחר

*בפני כל רכז עמדה אפשרות לענות יותר מתשובה אחת, אי לכך סכימת האחוזים גבוהה מ-100 וסכימת השכיחות גבוהה מה-n

מלוח 25 עולה כי ההמלצה העיקרית של הרכזים היא לעדכן ולהעשיר את החומרים וההפעלות. חלק מהרכזים אף ציינו במפורש איזה נושאים לדעתם צריך להרחיב. המלצות נוספות שהועלו על ידי מספר רב של רכזים הן: להגביר את ההדרכות למורים בבתי הספר ולהתאים את התוכנית לאוכלוסיות השונות של התלמידים (כגון: מגזר ערבי, חינוך דתי, גילאים שונים, מגמות שונות, רמה לימודית שונה).

בנוסף, הרכזים התבקשו להציע המלצות לשיפור דרכי ההטמעה של התוכנית במערכת, ואיזה צרכים וציפיות יש להם ממנהל חברה ונוער. 163 רכזים העלו המלצות, והם מהווים 68% מהרכזים שהשתתפו במדגם. ההמלצות והרעיונות מוצגים בלוח 26.

לוח 26: המלצות לשיפור דרכי הטמעת התוכנית במערכת, צרכים וציפיות ממנהל חברה ונוער של הרכזים החברתיים-קהילתיים, כלל המשיבים, מספר המשיבים 163.

אחוזים מתוך המשיבים על השאלה*	שכיחות*	כיצד אתה ממליץ לשפר את דרכי הטמעת התוכנית במערכת ולגרום לשינוי? איזה צרכים וציפיות יש לך ממנהל חברה ונוער?
43%	70	הוספת הדרכה והשתלמויות למורים בבית הספר
16%	26	הוספת שעת חינוך
10%	16	הגברת הפיקוח וקשר עם השטח
9%	15	עדכון והעשרה של חומרים והפעלות (לחדש, להוסיף הפעלות מתקדמות טכנולוגית, להוסיף הפעלות חווייתיות, יותר מעניינות)
9%	14	מתן כלים לרכז למעקב אחר הנעשה
8%	13	הגברת מחויבות ההנהלה (לחייב מנהל לקיים השתלמות למורים, מודעות בקרב המנהל והפיקוח החברתי, פיקוח על יישום מצד המנהל)
5%	8	תמיכה שוטפת לרכזים החברתיים (מפגשים עם רכזים אחרים, ליווי שוטף, ביקור בבתי ספר אחרים)
4%	7	עדכונים לרכזים באופן שוטף/ ברמה חודשית
4%	6	הוספת תקציב לפעילות מחוץ לביה"ס (ביקורים, מוזיאונים)
4%	6	השתלמויות נוספות לרכזים
3%	5	נגישות החומרים לכל הנוגעים בדבר
3%	5	פורום רכזים באתר/ לשפר תקשורת דרך האינטרנט/ אתר זמין גם לתלמידים
3%	5	חשיפה לכלל המורים לא רק מחנכים
2%	3	להוסיף הרצאות של אנשי מקצוע לתלמידים
2%	3	לתגמל את הרכז
1%	2	התאמה למגזר הדתי
1%	2	ציון בחינוך בתעודה

שעת כינוך ראשונה ביום (שאינה פותחים את היום)	2	1%
לאפשר לרכז להשתתף בישיבות צוות שוטפות	1	1%
התאמת התוכנית למגזר הערבי	1	1%
להציע הפעלות חלופיות בכל נושא	1	1%
ליצור תמצית של החומרים	1	1%
ההנחיה למורים צריכה לכלול העברת שיעור חי לתלמידים שהמורים יראו איך מעבירים שיעור באופן חווייתי	1	1%
יחידות בבגרות בנושא כינוך	1	1%
להוסיף חוגים גם מעבר לשעות בי"ס	1	1%
לארגן פעילויות עם הורים	1	1%

*לכל רכז היתה אפשרות לענות יותר מתשובה אחת, אי לכך סכימת האחוזים גבוהה מ-100 וסכימת השכיחות גבוהה ממספר המשיבים

מלוח 26 עולה כי ההמלצה המרכזית של הרכזים היא לתגבר את ההדרכות וההשתלמויות למורים. חלק מהרכזים ציינו כי יש לתגבר את ההדרכות ללא פירוט היכן ומי צריך להעבירם, אולם חלק מהרכזים ציינו במפורש כי ההשתלמויות למורים צריכות להתקיים בבית הספר ועל ידי גורם חיצוני ולא על ידי הרכז. המלצות מרכזיות נוספות הן: הוספת שעת כינוך למערכת השעות, הגברת הפיקוח והקשר עם השטח מצד מנהל חברה ונוער. באופן כללי ניתן לראות כי חלק ניכר מהרכזים זקוקים לעזרה בהטמעת התוכנית בהיבט של גיבוי והתמודדות עם החדרת שינוי (הגברת פיקוח, בניית כלים למעקב על ידי הרכז, מעורבות רבה יותר מצד ההנהלה).

לסיכום, על פי דיווחי מחצית מהרכזים החברתיים-קהילתיים חלו שלושה שינויים מרכזיים עקב תוכנית הליבה בבתי הספר: (1) הנושא החברתי- ערכי מקבל יותר מקום אצל מחנכי הכיתות (2) מעמדו המקצועי – פדגוגי של הרכז החברתי התחזק בבית הספר (3) שעות החינוך מיועדות לפעילויות ודיונים בנושאים על פי תוכנית הליבה. **השינוי שחל בקרב בתי הספר דוברי הערבית הוא גדול יותר מזה שחל בקרב בתי הספר דוברי העברית.**

שיעור גבוה של רכזים הביע שביעות רצון רבה מתוכנית הליבה. שיעור גבוה יותר של רכזים דוברי הערבית שבעי רצון מתוכנית הליבה בהשוואה לשיעורם בקרב הרכזים החברתיים דוברי העברית. שיעור גבוה יותר של רכזים מהפיקוח הממלכתי שבעי רצון מתוכנית הליבה בהשוואה לשיעורם בפיקוח הממלכתי דתי.

לדעת רוב הרכזים החברתיים-קהילתיים יש **להמשיך לקדם את תוכנית הליבה ולהטמיעה בכל מערכת החינוך.** שיעור גבוה של הרכזים דוברי הערבית ומחצית מהרכזים במחוזות: דרום וצפון ציינו כי יש להוסיף לתוכנית סטנדרטים מחייבים. לדעת אחוז קטן מאוד מהרכזים (4%) יש לחזור למצב הקודם ללא תוכנית ליבה מחייבת של משרד החינוך - רובם היו מהפיקוח הממלכתי דתי.

ההמלצה העיקרית של הרכזים לשיפור התוכנית היא **לעדכן ולהעשיר את החומרים וההפעלות.** המלצות נוספות שהועלו על ידי מספר רב של רכזים הן: להגביר את ההדרכות למורים בבתי הספר ולהתאים את התוכנית לאוכלוסיות השונות של התלמידים (כגון: מגזר ערבי, חינוך דתי, גילאים שונים, מגמות שונות, רמה לימודית שונה).

ההמלצה המרכזית של הרכזים לשיפור דרכי ההטמעה של התוכנית היא **לתגבר את ההדרכות וההשתלמויות למורים.** המלצות מרכזיות נוספות הן: הוספת שעת חינוך למערכת השעות, והגברת הפיקוח והקשר עם השטח מצד מנהל חברה ונוער.

נספח מספר 1 – מאפייני רקע של המשיבים

ותק במקצוע ההוראה

ממוצע הוותק בהוראה של הרכזים שהשתתפו בסקר הוא 17.9 שנים (עם סטית תקן של 9.5). בלוח 27 ניתן לראות את התפלגות הוותק בהוראה.

לוח 27: התפלגות הוותק בהוראה, לפי דיווחי הרכזים החברתיים-קהילתיים, כלל המשיבים, מספר המשיבים 268.

מספר שנות ותק בהוראה	אחוזים
עד 4 שנים	7%
5-8 שנים	14%
9-12 שנים	9%
13-16 שנים	20%
17-20 שנים	12%
21-24 שנים	9%
25 שנים ומעלה	29%
סה"כ	100%

ותק כרכז חברתי

ממוצע הוותק בתפקיד רכז חברתי של הרכזים שהשתתפו בסקר הוא 7.4 שנים (עם סטית תקן 6.4). בלוח 28 ניתן לראות את התפלגות הוותק בתפקיד הרכז החברתי.

לוח 28: התפלגות הוותק בתפקיד רכז חברתי, לפי דיווחי הרכזים החברתיים, כלל המשיבים, מספר המשיבים 266.

מספר שנות ותק בהוראה	אחוזים
שנה ראשונה	12%
שנתיים	12%
3 שנים	8%
4 שנים	11%
5 שנים	12%
6-8 שנים	13%
9-11 שנים	11%
12 שנים ומעלה	21%
סה"כ	100%

חברות בצוות ניהולי/צוות מוביל בית ספרי

הרכזים נשאלו האם הם **חברים בצוות ניהולי/צוות מוביל בית ספרי**. 87% מהרכזים השיבו בחיוב על שאלה זו.

תפקידים נוספים בבית הספר

הרכזים החברתיים התבקשו לפרט מהם התפקידים הנוספים שהם ממלאים בבית הספר, מעבר לתפקיד הרכז החברתי. בלוח 29 מוצגות תשובות הרכזים, לגבי מילוי תפקידים נוספים.

לוח 29: תפקידים נוספים אותם ממלא הרכז החברתי, לפי דיווחי הרכזים החברתיים, כלל המשיבים, מספר המשיבים 264-271.

תפקיד נוסף בבית הספר	אחוזים*
מחנך	66%
מורה מקצועי	39%
מנחה מועצת תלמידים	18%
רכז שכבה	14%
רכז מחויבות אישית	9%
רכז מקצוע	8%
סגן מנהל	8%
מנהל	4%
רכז טיולים	3%
רכז משמעת	2%
רכז מחשוב/תקשוב/אחראי אתר	2%
תפקיד אחר (רכז פדגוגי, רכז פרויקטים, רכז הדרכה, רכז תוכנית, חבר הנהלה, רכז פנימייה, רכז חט"ב, נציג ועד, אחראי בטחון, רכז סל תרבות, מנהל להקת מחול, ספרן, רכז תפנית, רכז מצוינות 2000, רכז מסע לפולין, רכז מורשת, רכז התנדבות, רכז חינוך בלתי פורמלי, רב)	16%**

* בפני כל רכז עמדה אפשרות לענות יותר מתשובה אחת, אי לכך סכימת האחוזים גבוהה מ-100

** ב"תפקיד אחר" אוגדו תפקידים אשר הועלו על ידי 1-3 רכזים

נספח מספר 2 – שאלון לרכז החברתי-קהילתי

תוכנית הליבה לשעות חינוך - שאלון לרכז החברתי (מינהל חברה ונוער)

למילוי על-ידי טלדור לפני תחילת הראיון (עפ"י הרשימה)			
שם הרכז/ת:	ת.ז.	טלפון:	
סמל:	שם ביה"ס:	היישוב:	
שם המראיין:		תאריך הראיון:	

שלום, שמי _____ . אני מתקשר/ת מטעם משרד החינוך, הרשות הארצית למדידה והערכה. בשנת הלימודים הנוכחית התחיל יישום תוכנית הליבה לשעות חינוך בחטיבות ביניים ובחטיבות העליונות. מינהל חברה ונוער יזם מחקר הערכה שבמסגרתו אנו מראיינים טלפוני רכזים חברתיים כדי ללמוד על אופן הפעלת התוכנית בבתי הספר והטמעתה, כדי להתאים את התוכנית טוב יותר לצרכי ה'שטח'.

תשובותיך חסויות ומנותחות רק ברמה סטטיסטית. האם תוכל/י להקדיש עכשיו כרבע שעה מזמנך כדי להשיב על השאלות או האם ברצונך שנקבע זמן אחר
[לא -] האם אפשר יהיה לשוחח בזמן אחר? – מתי נח לך?
[כן -] תודה. בוא/י נתחיל...

1. ציין באיזו מידה את/ה מכיר/ה את תוכנית הליבה שפותחה ע"י מינהל חברה ונוער על סולם בין 1 – כלל לא מכיר ל-5 – מכיר במידה רבה מאוד?

1	2	3	4	5
כלל לא מכיר למראיין: עבור לשאלות רקע	למראיין: עבור לשאלות רקע			מכיר במידה רבה מאוד

2. כידוע לך, יישום תוכנית הליבה לשעות חינוך החל בתחילת שנת הלימודים הנוכחית. בהתחשב בשביתת המורים הממושכת, נכון לסוף שנה"ל, כיצד היית מגדיר את "מצב היישום" של התוכנית בבית ספרך בשנה שחלפה:

1. עדיין לא התחילה [למראיין – עבור לשאלה 3]
2. התחילה באופן חלקי אבל עדיין נדרשת עבודה רבה מאוד בבית הספר [למראיין – עבור לשאלה 3]
3. מיושמת בבית הספר באופן חלקי [למראיין – עבור לשאלה 4]
4. מיושמת בבית הספר באופן מלא, לפחות ראשוני [למראיין – עבור לשאלה 4]
5. למראיין: ציין משהו אחר פרט/י: _____ [למראיין – עבור לשאלה 3 או 4]

למראיין: השאלה הבאה מיועדת למי שציין שיישום תוכנית הליבה עדיין לא החל או החל חלקית (תשובות 1-2 בשאלה 1)

3. מה הסיבות לכך שתוכנית הליבה לשעות חינוך עדיין לא מיושמת בבית ספרך? שאלה פתוחה שהמראיין יקודד עפ"י התשובות הבאות (ייתכן שיתווספו תשובות בהמשך):

1. ציין שלא השתתף בהשתלמות הרכזים של תוכנית הליבה או לא הוכשר להעברת תוכנית הליבה בבית הספר

2. ציין שקיבל את תוכנית הליבה מאוחר מדי

3. ציין שבגלל השביתה בבתי הספר

4. ציין שבבית הספר קיימת תוכנית חברתית אחרת

5. למראיין: ציין משהו אחר. פרט: _____

שאלות 4-9 מיועדות למי שציין בשאלה 2 שיישום תוכנית הליבה החל (תשובות 2-5 בשאלה 1)

לגבי כל אחת משכבות הגיל הקיימות בבית ספרך, ציין בבקשה, האם תוכנית הליבה מיושמת – באופן חלקי או מלא - בכל הכיתות בשכבה, בחלקן או בכלל לא?

	לא מיושמת	מיושמת באופן חלקי בחלק מהכיתות	מיושמת באופן חלקי בכל הכיתות	מיושמת באופן מלא בחלק מהכיתות	מיושמת באופן מלא בכל מהכיתות	למראיין: ציין שאין שכבת גיל כזאת בבית הספר	למראיין: ציין שאינו יודע
4. שכבה ז' (למראיין: הקרא סולם)	1	2	3	4	5	99	9
5. שכבה ח'	1	2	3	4	5	99	9
6. שכבה ט'	1	2	3	4	5	99	9
7. שכבה י'	1	2	3	4	5	99	9
8. שכבה יא'	1	2	3	4	5	99	9
9. שכבה יב'	1	2	3	4	5	99	9

10. האם השתתפת/ בהשתלמות הרכזים, אודות תוכנית הליבה לשעות חינוך?

1. השתתפת בהשתלמות בהיקף של עד 7 שעות
2. השתתפת בהשתלמות בהיקף גדול מ- 7 שעות ועד 14 שעות
3. השתתפת בהשתלמות בהיקף גדול מ-14 שעות ועד 28
4. לא השתתפת באף מפגש [למראיין – עבור לשאלה 19]
5. למראיין: ציין שהשתתף בהשתלמות בהיקף שעות גדול יותר (לא להקריא)

נא ציין באיזו מידה **סייעו לך מפגשי ההנחייה או ההדרכה** בכל אחד מההיבטים הבאים, על סולם הנע בין 1 – כלל לא סייעו ל-5 סייעו במידה רבה מאוד?

סייעו מאוד					כלל לא סייעו
5	4	3	2	1	11. בהיכרות כללית עם תוכנית הליבה לשעות חינוך
5	4	3	2	1	12. בהיכרות עם הצירים המארגנים – הציר הערכי, הציר ההתפתחותי וציר הזמן
5	4	3	2	1	13. במתן כלים יישומיים להצגת התוכנית בפני המורים
5	4	3	2	1	14. במתן כלים להתמודדות עם הכנסת שינויים או התנגדויות
5	4	3	2	1	15. בהחלפת דעות ורעיונות עם רכזים אחרים
5	4	3	2	1	16. בבירור משותף של תפקיד הרכז בהטמעת תוכנית הליבה
5	4	3	2	1	17. במשהו אחר, נא פרט/י: _____

18. האם את/ה זקוק/ה לליווי או הדרכה בתחומים או בנושאים אחרים הקשורים לתוכנית הליבה לשעות חינוך?

1. כן. נא צייני/ באיזה תחום או נושא: _____

2. לא

19. ציין באיזו מידה, להערכתך, **מכירים רוב המכנכים** בבית הספר את תוכנית הליבה שפותחה ע"י מנהל חברה ונוער על סולם בין 1 – כלל לא מכירים ל-5 – מכירים במידה רבה מאוד?

9	1	2	3	4	5
למראיין: ציין שרק מורים מחלק מהשכבות בביה"ס מכירים את התוכנית	כלל לא מכירים				מכירים במידה רבה מאוד

20. האם התקיימה **השתלמות או הדרכה מרוכזת של מחנכים** בבית ספרך אודות תוכנית הליבה לשעות חינוך, ואם כן – הדרכה של כמה שעות? (למראיין: לא להקריא תשובות)

1. כן – הדרכה של 28 שעות
2. כן - הדרכה של בין 14-28 שעות
3. כן - הדרכה של בין 7-14 שעות
4. כן – הדרכת בהיקף גדול משעה אך קטן מ-7 שעות
5. התוכנית הוצגה למחנכים אך לא בהדרכה מסודרת
6. לא התקיימה הדרכה של המחנכים אודות התוכנית בבית הספר – עבור לשאלה 26

מי העביר את ההשתלמות או ההדרכה המרוכזת הזאת? אם העבירו אותה מספר בעלי תפקידים אנה ציין את כולם:

למראיין: ציין שלא רלוונטי	למראיין: ציין שלא זוכר	לא	כן	
99	9	2	1	21. אתה, הרכז החברתי
99	9	2	1	22. מנהל בית הספר
99	9	2	1	23. מפקחי החינוך החברתי-קהילתי
99	9	2	1	24. מדריכי החינוך החברתי-קהילתי שהוכשרו לכך
99	9	2	1	25. מישהו אחר. פרט/י: _____

26. האם **חילקת את התקליטור והחוברת** שקיבלת ממינהל חברה ונוער למורים בבית ספרך?

1. כן – למורים המחנכים

2. כן – לכל המורים

3. לא. פרט למה? _____

4. למראיין: ציין שחילק רק את התקליטור (ולא את החוברת) פרט למה לא? _____

5. למראיין: ציין שחילק רק את החוברת (ולא את התקליטור) פרט למה לא? _____

6. למראיין: ציין שחילק את התקליטור לחלק מהמחנכים. פרט למה רק לחלק? _____

באילו מבין המסגרות הבאות מתקיימים הדרכה או דיוני צוות אודות התוכנית?

למראיין: ציין שלא רלוונטי	למראיין: ציין שלא זוכר	אף פעם לא	מדי פעם	בתדירות גבוהה	
99	9	1	2	3	27. במסגרת ישיבות צוות שבועיות או דו-שבועיות (למראיין: הקרא סולם)
99	9	1	2	3	28. במסגרת מליאת המורים
99	9	1	2	3	29. בצוותים שכבתיים
99	9	1	2	3	30. במסגרת אחרת? פרט/י: _____

נא ציין באיזו מידה את/ה עושה את כל אחת מהפעולות הבאות בקשר לתוכנית הליבה לשעת
חינוך בבית ספרך על סולם בין 1 – כלל לא ל-5 במידה רבה מאוד...

כלל לא				במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	31. בנייה של תוכנית חברתית-ערכית המותאמת לצרכי בית הספר על בסיס תוכנית הליבה לשעות חינוך
1	2	3	4	5	32. שילוב אלמנטים מתוכנית הליבה לשעות חינוך בתוכנית חברתית אחרת הקיימת בביה"ס
1	2	3	4	5	33. גיבוש ופיתוח תוכנית עבודה רב שנתית ז'-יב'
1	2	3	4	5	34. הכנת תכנים או חומרים עבור המחנכים להעברה בכיתות, לאירועים מיוחדים
1	2	3	4	5	35. הדרכה וליווי פרטניים של מחנכים בנושאים הקשורים לתוכנית
1	2	3	4	5	36. עדכון שוטף של המנהל ו/או הצוות הניהולי לגבי התוכנית
1	2	3	4	5	37. איסוף מידע מהמחנכים על אופן יישום התוכנית בכיתה באופן סדיר
1	2	3	4	5	38. צפייה, לפחות מדי פעם, בשיעורי החינוך המועברים בבית הספר
1	2	3	4	5	39. מתן משוב למורים על אופן הפעלת התוכנית בכיתות
1	2	3	4	5	40. תיעוד שוטף של אופן יישום התוכנית בביה"ס
1	2	3	4	5	41. משהו אחר, נא פרט/י:

כעת, אקריא לך מספר בעלי תפקידים בבית הספר ובמערכת החינוך. לגבי כל אחד מהם אנא ציין באיזו מידה **בעל תפקיד זה, בבית ספרך, תורם להטמעת תוכנית הליבה**, על סולם הנע בין 1 – כלל לא תורם ל-5 – תורם במידה רבה מאוד?

למראיין: ציין שלא רלוונטי	כלל לא תורם				תורם מאוד	
9	1	2	3	4	5	42. מנהל בית הספר
9	1	2	3	4	5	43. מפקח החינוך החברתי-קהילתי
9	1	2	3	4	5	44. מפקח כולל
9	1	2	3	4	5	45. יועצת
9	1	2	3	4	5	46. בעלי תפקידים בחינוך החברתי כגון: מנחה מועצת התלמידים, רכז מחויבות אישית
9	1	2	3	4	5	47. בעלי תפקידים אחרים בביה"ס כגון: רכזי שכבה
9	1	2	3	4	5	48. מורים מקצועיים
9	1	2	3	4	5	49. (לממ"ד בלבד) רב ביה"ס
9	1	2	3	4	5	50. גורם אחר? פרט מי:

כעת נעבור למספר שאלות לגבי תוכנית הליבה. נא צייני/י, על סולם הנע בין 1 – כלל לא ל-5
 – במידה רבה מאוד באיזו מידה תוכנית הליבה לשעות חינוך והחומרים הנכללים בה ...

תוכנית הליבה...	במידה רבה מאוד				כלל לא	למראיין : צייני/ה שלא רלוונטי
51. מקנה ידע בתחום החברתי-ערכי	5	4	3	2	1	9
52. בנויה באופן התפתחותי-ספיראלי מכיתה ז' יב'	5	4	3	2	1	9
53. בנויה על רצף האירועים מתחילת שנת הלימודים עד סופה	5	4	3	2	1	9
54. המתודה של הלמידה החברתית מוצגת בבהירות	5	4	3	2	1	9
55. תוכנית הליבה מסייעת בהעשרת תכנים להפעלות לתלמידים	5	4	3	2	1	9
56. מאפשרת ליצור קשרים עם תחומי דעת אחרים בביה"ס	5	4	3	2	1	9
57. מעודדת מעורבות חברתית של התלמידים בביה"ס	5	4	3	2	1	9
58. מזמנת לתלמידים התנסות חוויתית בנושאים חברתיים-ערכיים	5	4	3	2	1	9
59. מעוררת עניין אצל התלמידים	5	4	3	2	1	9
60. מותאמת לגיל ולרמת התלמידים	5	4	3	2	1	9
61. מעודדת פעילות תלמידים במסגרת הקהילה	5	4	3	2	1	9

נא ציין באיזו מידה בעקבות תוכנית הליבה לשעת חינוך וכתוצאה מהתחלת יישומה חל כל אחד מהשינויים הבאים, על סולם הנע בין 1 – לא חל שינוי כלל ל-5 – חל שינוי במידה רבה מאוד...

למראיין: ציין שהיה כבר קודם	לא חל שינוי כלל				במידה רבה מאוד	
	1	2	3	4	5	62. השתנו התכנים המועברים בבית הספר בשעת חינוך, ביחס לשנה הקודמת
	1	2	3	4	5	63. שעות החינוך מיועדות לפעילויות ולדיונים בנושאים על-פי תוכנית הליבה
9	1	2	3	4	5	64. הנושא החברתי-ערכי מקבל יותר מקום או מודגש יותר אצל רוב מחנכי הכיתות
9	1	2	3	4	5	65. התחזק מעמדו המקצועי-פדגוגי של הרכז החברתי-קהילתי בקרב מחנכי הכיתות

66. ציין באיזו מידה את/ה מרוצה מתוכנית הליבה לשעת חינוך על סולם בין 1 – כלל לא ל-5 במידה רבה מאוד...

כלל לא				במידה רבה מאוד
1	2	3	4	5

67. באיזו מידה תוכנית הליבה לשעות חינוך השפיעה – לחיוב או לשלילה - על המתרחש בתחום החברתי-ערכי בבית ספרך השנה בהשוואה לשנים קודמות? (למראיין: הקרא סולם)

השפיעה מאוד לחיוב	השפיעה די לחיוב	לא השפיעה לחיוב ולא לשלילה	השפיעה די לשלילה	השפיעה מאוד לשלילה
5	4	3	2	1

68. ציין, על סולם בין 1 – כלל לא ל-5 במידה רבה מאוד - באיזו מידה יישום תוכנית הליבה נתקל בקשיים בגלל תוכניות אחרות שביה"ס מיעד לשעה זו במערכת כגון: מורשת, זהירות בדרכים, כישורי חיים וכד'..

כלל לא				במידה רבה מאוד
1	2	3	4	5

תשובתך:

פרט

הסבר/

נא

69. מהם הקשיים העיקריים איתם אתה מתמודד/ת ביישום והטמעת תוכנית הליבה לשעות חינוך בביה"ס?

70. מה התרומה המרכזית של תוכנית הליבה, ביחס לעשייה החברתית-ערכית בשנים הקודמות בביה"ס שלך?

71. כיצד אתה ממליץ לשפר את תוכנית הליבה והאם יש נושאים חשובים נוספים לשעת חינוך?

72. כיצד אתה ממליץ לשפר את דרכי הטמעת התוכנית במערכת ולגרום לשינוי? איזה צרכים וציפיות יש לך ממנהל חברה ונוער?

73. אילו היו ההחלטות בידוך, מה מבין האפשרויות הבאות היה כדאי למערכת החינוך לעשות בשנה הבאה, על מנת לקדם את החינוך החברתי-ערכי בבתי הספר:

1. להמשיך לקדם את תוכנית הליבה ולהטמיעה בכל מערכת החינוך כפי שהיא כעת.

2. להמשיך לקדם את תוכנית הליבה ולהטמיעה בכל מערכת החינוך ובנוסף לקבוע סטנדרטים מחייבים ביישום

3. לקיים את התוכנית תוך הכנסת שינויים. פרט אלו שינויים: _____

4. לחזור למצב הקודם בו לא הייתה הנחייה מחייבת של משרד החינוך לשעות חינוך

נסיים במספר שאלות רקע. שאלות אלו נועדו לצורך ניתוחים סטטיסטיים מורכבים יותר של הנתונים.

74. מה הוותק שלך בהוראה?

75. מה הוותק שלך כרכז בתחום החברתי?

76. האם אתה חבר בצוות ניהולי/צוות מוביל בית-ספרי?

1. כן

2. לא

77. מה תפקידיך בביה"ס, בנוסף לתפקיד הרכז? (ניתן לסמן יותר מתשובה אחת)

1. מחנך

2. רכז שכבה

3. מנחה מועצת תלמידים

4. רכז מחויבות אישית

5. למראיין: ציין משהו אחר. פרט: _____

78. האם יש לך הערה, מידע או התייחסות בנוגע לתוכנית הליבה לשעות חינוך שלא שאלנו עליו וחשוב שנדע?
